

Osobitná správa

System kontroly produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby sa zlepšil, niektoré výzvy však zostávajú

(podľa článku 287 ods. 4 druhého pododseku ZFEÚ)



EURÓPSKY
DVOR
AUDÍTOROV

OBSAH

	Body
Glosár	
Zhrnutie	I – VII
Úvod	1 – 23
Systémy EÚ pre kontrolu ekologickej výroby	5 – 14
Rýchlo rastúci trh	15 – 18
Finančná podpora ekologickej poľnohospodárskej výroby v EÚ	19
Právny rámec EÚ pre ekologickú poľnohospodársku výrobu	20 – 23
Rozsah auditu a audítorský prístup	24 – 28
Zistenia	29 – 89
Dohľad nad systémom kontrol produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v EÚ sa zlepšil	29 – 49
Monitorovanie systémov kontroly Komisiou v členských štátoch sa zlepšilo	30 – 35
Mnohé nedostatky sa riešili v rámci dohľadu členských štátov nad inšpekčnými organizáciami	36 – 47
Výmena informácií sa zlepšila, ale mohla by byť rýchlejšia a komplexnejšia	48 – 49
Výzva spočívajúca v dohľade nad systémom kontroly dovážaných produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby bola čiastočne splnená	50 – 80
Komisia začala vykonávať audity mimo EÚ, ale väčšina rovnocenných inšpekčných organizácií zatiaľ nebola kontrolovaná	54 – 64
Výmena informácií sa zlepšila, ale Komisia by ich mohla lepšie a rýchlejšie využívať	65 – 71
Presadzovanie zo strany Komisie bolo ťažké a zdĺhavé, ale nadchádzajúce zmeny pravidiel ho majú urýchliť a zvýšiť jeho účinnosť	72 – 74
Nedostatky v kontrolách dovozov ekologických výrobkov v členských štátoch	75 – 80
Zlepšila sa vysledovateľnosť, hoci niektoré nedostatky pretrvávajú	81 – 89
Vysledovateľnosť v rámci EÚ sa zlepšila, ale nebolo možné vysledovať všetkých výrobcov	84 – 88

Náš test vysledovateľnosti odhalil problémy s označovaním a certifikátmi	89
Závery a odporúčania	90 – 98
Príloha — Hodnotenie miery plnenia odporúčaní uvedených v osobitnej správe č. 9/2012	
Odpovede Komisie	

GLOSÁR

Akreditačný orgán: Verejný alebo súkromný orgán, ktorý formálne uznáva, že inšpekčná organizácia je kompetentná testovať a certifikovať tretie strany podľa ekologických noriem.

Ekvivalent: Schopnosť plniť rovnaké ciele a zásady uplatňovaním pravidiel, ktoré zabezpečujú rovnakú mieru miera zaistenia zhody.

Inšpekčná organizácia: Nezávislá tretia strana zo súkromného sektora alebo organizácia verejnej správy členského štátu (v právnych predpisoch nazývaná aj „štátna inšpekčná organizácia“), ktorá vykonáva inšpekciu a certifikáciu v oblasti ekologickej poľnohospodárskej výroby.

OFIS: Informačný systém pre ekologické poľnohospodárstvo – IT systém Komisie na spracovanie informácií o ekologickom poľnohospodárstve. Umožňuje a) elektronickú výmenu údajov medzi členskými štátmi EÚ, Nórskom, Islandom a Komisiou; a b) šírenie verejných údajov medzi európskymi občanmi a prevádzkovateľmi.

Prevádzkovateľ: Fyzická osoba alebo podnikateľská spoločnosť, ktorá vyrába, uchováva, spracúva, prepravuje, vyváža alebo dováža produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby.

Príslušný orgán: Ústredný orgán členského štátu (alebo tretej krajiny) poverený organizáciou úradných kontrol v oblasti ekologickej poľnohospodárskej výroby alebo akýkoľvek iný orgán, ktorému bola udelená táto právomoc.

Rovnocenná inšpekčná organizácia: Inšpekčná organizácia pôsobiaca v tretej krajine, ktorú Komisia uznáva ako krajinu, ktorá uplatňuje ekologické pravidlá a kontrolné opatrenia, ktoré sú rovnocenné s pravidlami a opatreniami uplatňovanými v EÚ.

Rovnocenná tretia krajina: Tretia krajina, ktorú Komisia uznáva ako krajinu, ktorá uplatňuje ekologické pravidlá a kontrolné opatrenia, ktoré sú rovnocenné s pravidlami a opatreniami uplatňovanými v EÚ.

TRACES: Obchodný kontrolný a expertný systém – online riadiaci nástroj Komisie pre všetky hygienické požiadavky týkajúce sa obchodovania a dovozu zvierat, spermii a embryí, a krmív v rámci EÚ. TRACES bol zriadený na základe rozhodnutia Komisie 2004/292/ES podľa smernice Rady 90/425/EHS.

ZHRNUTIE

I. K hlavným cieľom celoeurópskeho rámca pre ekologickú poľnohospodársku výrobu patrí lepšia ochrana záujmov spotrebiteľov, zabezpečenie spravodlivej hospodárskej súťaže medzi výrobcami a uľahčenie voľného pohybu produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v EÚ. Systém kontroly produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby je stanovený v nariadeniach EÚ. Jeho cieľom je spotrebiteľov uistiť, že keď nakupujú produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby, vo všetkých fázach dodávateľského reťazca sú uplatňované pravidlá EÚ alebo iné rovnocenné pravidlá. Malo by to tak byť, či sa produkty vyrábajú v EÚ alebo pochádzajú z dovozu.

II. V júni 2012 sme uverejnili osobitnú správu č. 9/2012 o systéme kontrol upravujúcom výrobu, spracovanie, distribúciu a dovoz produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby. Aby sme mohli posúdiť, či Komisia odstránila nedostatky zistené v našej správe, vykonali sme následný audit. Okrem toho sme sa vo väčšej miere zaoberali dovoznými režimami pre produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby. Zistili sme, že systém kontroly sa zlepšil a naše odporúčania po predchádzajúcom audite boli vo všeobecnosti prijaté, niektoré výzvy ale zostávajú.

III. V prípade produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v EÚ (veľkej časti spotreby EÚ) Komisia aj členské štáty mnohé nedostatky uvedené v našej predchádzajúcej správe vyriešili. Po vydaní našej správy z roku 2012 Komisia obnovila svoje audity v členských štátoch a väčšinu z nich už navštívila. Príslušné orgány členských štátov, ktoré sme kontrolovali, prijali opatrenia na zlepšenie svojich systémov kontroly. Niektoré z nich odstránili nedostatky, ktoré boli naposledy zaznamenané, prostredníctvom zmien v právnom rámci, iné prostredníctvom lepšej koordinácie s akreditačnými orgánmi alebo lepších usmernení pre dohľad nad inšpekčnými organizáciami. Napriek tomu sme opäť zistili niekoľko nedostatkov týkajúcich sa našich predchádzajúcich zistení. Takisto sme zistili, že uplatňovanie opatrení na presadzovanie predpisov nebolo zatiaľ v EÚ harmonizované a podávanie správ v členských štátoch bolo niekedy pomalé a neúplné.

IV. Menšia časť ekologických potravín, ktoré sa konzumujú v EÚ, pochádza z dovozu. Rovnocenné inšpekčné organizácie pôsobiace v tretích krajinách certifikujú viac ako 80 %

produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby dovážaných do EÚ. Zvyšok sa dováža z obmedzeného počtu tretích krajín považovaných za krajiny s rovnocennými normami. Audity Komisie sa od roku 2012 týkali väčšiny rovnocenných tretích krajín. Komisia takisto začala navštevovať rovnocenné inšpekčné organizácie a preskúmala ich činnosti na mieste v tretích krajinách. Doteraz sa to vzťahovalo na systémy, ktoré sa týkajú približne tretiny dovozu certifikovaného rovnocennými inšpekčnými organizáciami.

V. Zistili sme, že Komisia len začala skúmať možné synergie pre dohľad nad dovozom ekologických výrobkov s príslušnými orgánmi iných významných dovozných trhov pre tieto výrobky a s činnosťou akreditačných orgánov. Pokiaľ ide o systém kontroly dovozu, keď Komisia zistí problémy, proces nápravy situácie môže byť zložitý a zdĺhavý, ale boli zavedené nové pravidlá, aby bolo presadzovanie rýchlejšie a účinnejšie. Na úrovni členských štátov sme zistili nedostatky pri kontrolách prichádzajúcich zásielok a zistili sme, že kontroly dovozcov vykonané inšpekčnými organizáciami sú stále neúplné.

VI. Opäť sme vykonali test vysledovateľnosti na základe papierových záznamov od maloobchodníka k výrobcovi. Z výsledkov vyplýva, že v porovnaní s predchádzajúcim auditom došlo k zlepšeniu, a to najmä v EÚ. Napriek tomu nie všetky výrobky sa dali spätne vysledovať až k poľnohospodárskemu výrobcovi.

VII. Vydávame odporúčania na riešenie zostávajúcich nedostatkov, ktoré sme zistili v členských štátoch v súvislosti s výrobkami EÚ, na zlepšenie dohľadu nad prichádzajúcimi produktmi ekologickej poľnohospodárskej výroby prostredníctvom lepšej spolupráce, ako aj na vykonávanie úplnejších kontrol vysledovateľnosti.

ÚVOD

1. V júni 2012 sme uverejnili osobitnú správu č. 9/2012 o systéme kontrol upravujúcom výrobu, spracovanie, distribúciu a dovoz produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby. V snahe posúdiť, či Komisia napravila nedostatky zistené v tejto správe, sme sa rozhodli nadviazať na náš audit, pričom sme sa vo väčšej miere sústredili na dovozné režimy pre produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby.

2. Ekologická poľnohospodárska výroba predstavuje „celkový systém riadenia poľnohospodárskych podnikov a výroby potravín, ktorý je kombináciou najlepších postupov v oblasti životného prostredia a ochrany klímy, vysokej úrovne biodiverzity, ochrany prírodných zdrojov a uplatňovania prísnych noriem v oblasti dobrých životných podmienok zvierat a prísnych výrobných noriem v súlade s dopytom zvyšujúceho sa počtu spotrebiteľov po produktoch vyrábaných s použitím prírodných látok a procesov“¹. Produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby zahŕňajú spracované alebo nespracované potraviny, nápoje, ako aj krmivá a semená. Odvetvie ekologickej poľnohospodárskej výroby zahŕňa výrobcov v odvetví poľnohospodárstva a akvakultúry, ako aj ich dodávateľov, výrobcov potravín a distribútorov.

3. V roku 1991 sa nariadením Rady z roku 1991 zaviedol rámec pre ekologickú poľnohospodársku výrobu v celej EÚ spolu s kontrolným a certifikačným systémom². Predtým bola ekologická poľnohospodárska výroba v EÚ vymedzená prostredníctvom niekoľkých noriem vydávaných ekologickými združeniami v rôznych členských štátoch. K hlavným cieľom celoeurópskeho rámca patrila lepšia ochrana záujmov spotrebiteľov,

¹ Odôvodnenie 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/848 z 30. mája 2018 o ekologickej poľnohospodárskej výrobe a označovaní produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby a o zrušení nariadenia Rady (ES) č. 834/2007 (Ú. v. EÚ L 150, 14.6.2018, s. 1), ktorým sa mierne pozmenilo odôvodnenie 1 nariadenia (EÚ) č. 834/2007 z 28. júna 2007 o ekologickej výrobe a označovaní ekologických produktov, ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 2092/91 (Ú. v. EÚ L 189, 20.7.2007, s. 1).

² Nariadenie Rady (EHS) č. 2092/91 z 24. júna 1991 o ekologickej výrobe poľnohospodárskych výrobkov a príslušných označeniach poľnohospodárskych výrobkov a potravín (Ú. v. ES L 198, 22.7.1991, s. 1).

zabezpečenie spravodlivej hospodárskej súťaže medzi výrobcami a uľahčenie voľného pohybu produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v EÚ.

4. Neexistuje žiadny vedecký spôsob, ako určiť, či je produkt ekologický. „Zachovanie a odôvodňovanie dôvery spotrebiteľov vo výrobky označené ako ekologické“³ závisí od schopnosti kontrolného a certifikačného systému znižovať pravdepodobnosť nedodržovania príslušných noriem prevádzkovateľmi.

Systemy EÚ pre kontrolu ekologickej výroby

5. Logo EÚ (pozri **ilustráciu 1**) ukazuje, že výrobok bol vyrobený v súlade s príslušnými normami EÚ, prešiel kontrolou a bol certifikovaný. V prípade spracovaných výrobkov to znamená, že najmenej 95 % poľnohospodárskych zložiek pochádza z ekologickej produkcie. Vedľa nového loga EÚ pre ekologické poľnohospodárstvo je uvedený číselný kód inšpekčnej organizácie, ako aj vyhlásenie o tom, či poľnohospodárske suroviny, z ktorých bol výrobok vyrobený, boli vyprodukované v EÚ alebo mimo EÚ (alebo oboje).

Ilustrácia 1 – Logo EÚ pre ekologické poľnohospodárstvo



Zdroj: Nariadenie Komisie (EÚ) č. 271/2010 z 24. marca 2010.

6. Jednotliví prevádzkovatelia v rôznych fázach dodávateľského reťazca majú svoje vlastné postupy pre produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby, od jednoduchých kontrol až po veľmi zložité procesy. Tieto postupy sú stavebnými kameňmi, ktoré

³ Odôvodnenie 3 nariadenia Rady (ES) č. 834/2007 z 28. júna 2007 o ekologickej výrobe a označovaní ekologických produktov, ktorým sa zrušuje nariadenie (EHS) č. 2092/91 (Ú. v. EÚ L 189, 20.7.2007, s. 1).

zabezpečujú, že výrobky označené logom EÚ ako ekologické sú skutočne vyrobené v súlade s normami.

7. EÚ zriadila systém kontroly, ktorý združuje orgány, ktoré vykonávajú kontroly u jednotlivých prevádzkovateľov. Tieto kontroly zahŕňajú fyzické kontroly výrobných alebo spracovateľských priestorov, overovanie dokladov a výber vzoriek konečných výrobkov, získaných produktov, listov alebo pôdy s cieľom zistiť použitie nepovolených látok. Tieto inšpekčné organizácie sú ústredným prvkom všetkých kontrolných a certifikačných systémov v oblasti ekologickej výroby. Prevádzkovatelia za certifikáty vydané inšpekčnými organizáciami platia.

8. Na výrobky vyrobené v EÚ sa uplatňujú iné systémy kontroly ako na dovážané výrobky. Vo všetkých týchto systémoch zohráva Komisia ústrednú úlohu, a to tak, že vykonáva dohľad nad systémami kontroly členských štátov a nad aktérmi zapojenými do jednotlivých dovozných režimov.

Systém kontroly výrobkov vyrábaných v EÚ

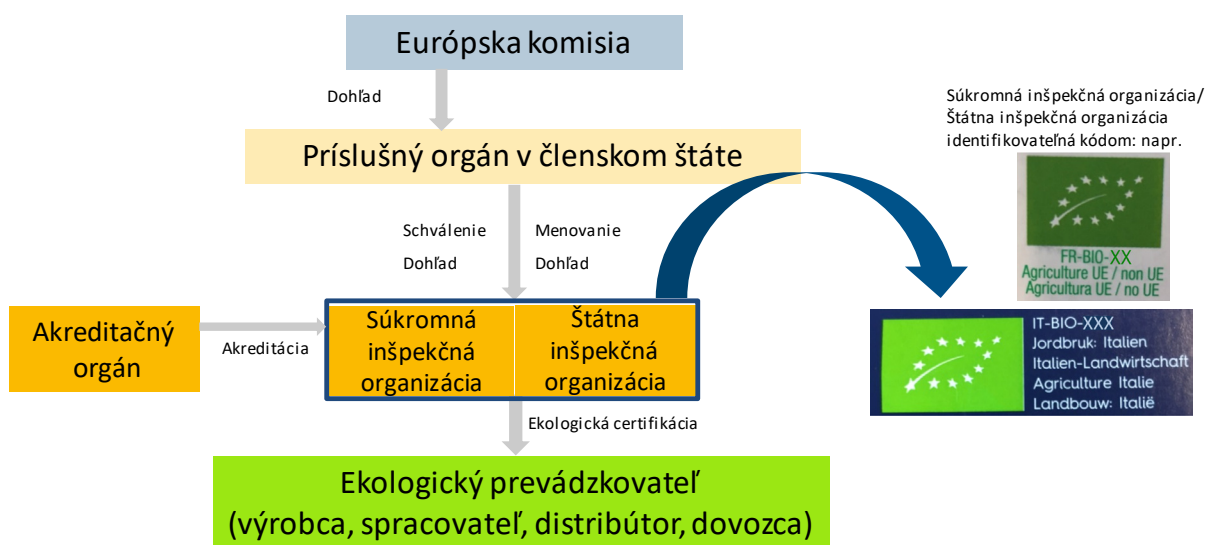
9. Členské štáty EÚ sa môžu rozhodnúť vytvoriť kontrolný a certifikačný systém, ktorý môže byť súkromný, verejný alebo kombinácia týchto dvoch možností. Väčšina členských štátov schválila inšpekčné organizácie. Päť členských štátov nominovalo verejné inšpekčné organizácie, ktoré sa v právnych predpisoch označujú ako štátne inšpekčné organizácie, a dva členské štáty si zvolili zmiešaný systém. V celej EÚ bolo schválených približne 250 súkromných inšpekčných organizácií a štátnych inšpekčných organizácií⁴. V tejto správe sa uvádzajú kolektívne ako inšpekčné organizácie.

10. Členské štáty musia určiť jeden alebo viaceré príslušné orgány zodpovedné za schvaľovanie a dohľad nad inšpekčnými organizáciami a za uplatňovanie súboru opatrení na presadzovanie predpisov (vrátane sankcií), ak je to nevyhnutné.

⁴ GR AGRI: Zoznam súkromných inšpekčných organizácií a štátnych inšpekčných organizácií v odvetví ekologickej poľnohospodárskej výroby dňa 14.8.2018.
http://ec.europa.eu/agriculture/ofis_public/r8/ctrl_r8.cfm?targetUrl=home&lang=en

11. Súkromné inšpekčné organizácie musia byť akreditované v súlade s najnovšou verziou normy ISO/IEC 17065: 2012. Kontroly, ktoré vykonávajú akreditačné orgány, sa týkajú technickej spôsobilosti, nezávislosti, nestrannosti a profesijnej bezúhonnosti inšpekčných organizácií. Štátne inšpekčné organizácie nemusia byť akreditované (pozri schematický prehľad v **ilustrácii 2**).

Ilustrácia 2 — Systém kontroly výrobkov vyrobených v EÚ



Zdroj: EDA.

Systém kontroly výrobkov dovážaných do EÚ

Rovnocenné tretie krajiny

12. EÚ uznala niekoľko tretích krajín za krajiny, ktoré majú rovnocenné pravidlá ekologickej poľnohospodárskej výroby a systémy kontroly. Príslušné orgány v rovnocenných tretích krajinách sú zodpovedné za zabezpečenie toho, aby boli produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby a prevádzkovatelia kontrolovaní v súlade s ich normami. Komisia má právo vykonávať úradné kontroly s cieľom overiť rovnocennosť právnych predpisov a systémov tretích krajín s pravidlami EÚ.

Rovnocenné inšpekčné organizácie

13. Dovoz z iných ako rovnocenných tretích krajín a krajín EZVO⁵ sa musí vykonávať a kontrolovať podľa noriem, ktoré sú rovnocenné s pravidlami EÚ. Komisia na tento účel schvaľuje súkromné inšpekčné organizácie alebo štátne inšpekčné organizácie, ktoré certifikujú prevádzkovateľov ekologickej poľnohospodárskej výroby mimo EÚ. V tejto správe sa o nich hovorí ako o rovnocenných inšpekčných organizáciách.

14. V prípade rovnocenných inšpekčných organizácií vystupuje Komisia ako príslušný orgán, čo znamená, že zodpovedá nielen za schvaľovanie týchto inšpekčných organizácií, ale aj za dohľad nad nimi a v prípade potreby za odobratie tohto schválenia. Komisia dohliada na tieto inšpekčné organizácie tak, že reviduje ich výročné správy a hodnotiace správy vydané ich akreditačným orgánom. Môže tiež vykonať audit na preskúmanie výkonnosti týchto inšpekčných organizácií.

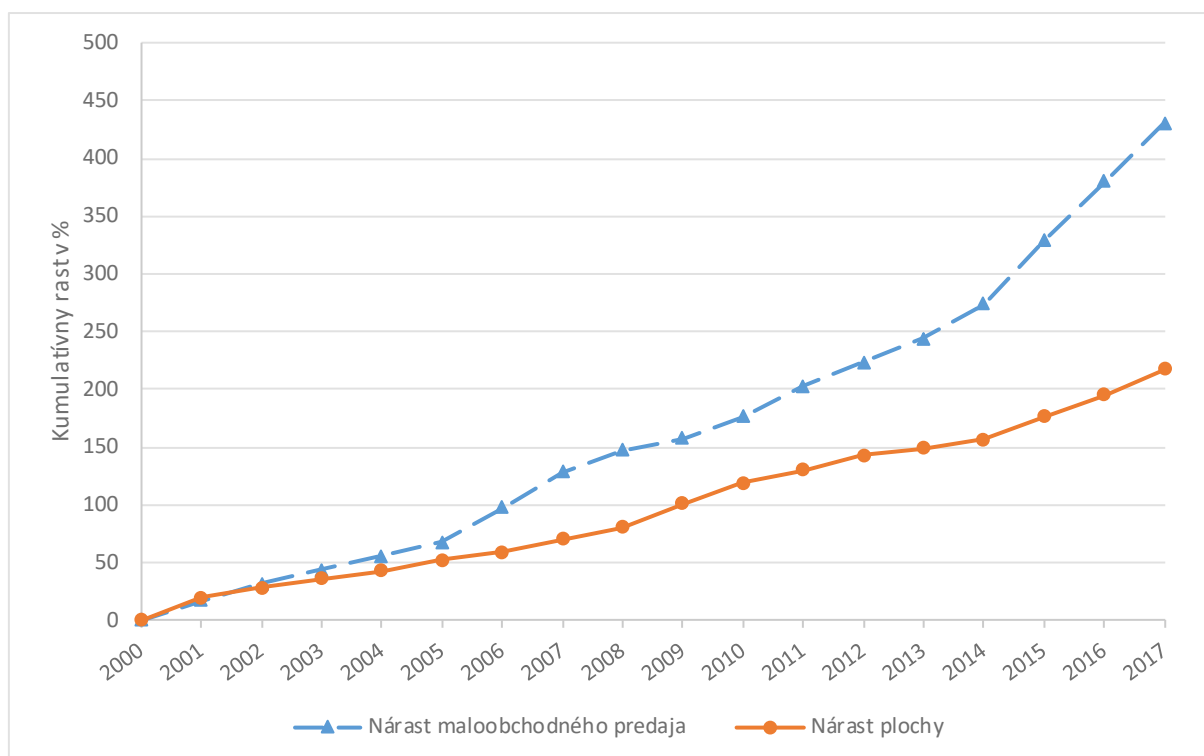
Rýchlo rastúci trh

15. V posledných rokoch zaznamenalo odvetvie ekologickej poľnohospodárskej výroby v EÚ rýchly rozvoj, pokiaľ ide o príslušnú poľnohospodársku plochu, počet prevádzkovateľov a jeho podiel na trhu. Celková poľnohospodárska pôda využívaná na ekologické poľnohospodárstvo v EÚ sa zvýšila z 9,1 milióna ha v roku 2010 na 12 miliónov ha v roku 2016, čo predstavuje 33 % nárast. V roku 2016 predstavoval podiel poľnohospodárskej pôdy EÚ určenej na ekologickú poľnohospodársku výrobu 6,7 %. V rovnakom období sa maloobchodný predaj ekologických výrobkov zvýšil z 18,1 mld. EUR na 30,7 mld. EUR, čo predstavuje 69 % nárast⁶ (pozri ***ilustráciu 3***).

⁵ Nórsko a Island sú jediné dve krajiny EZVO, ktoré uplatňujú právne predpisy EÚ v oblasti ekologického poľnohospodárstva. Ich vzťahy s EÚ sa riadia Dohodou o Európskom hospodárskom priestore (EHP) a ekologická poľnohospodárska výroba spadá do rozsahu pôsobnosti tejto dohody. Produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby z Nórska a Islandu sa teda môžu voľne pohybovať na trhu v EÚ.

⁶ <https://statistics.fibl.org/europe/key-indicators-europe.html>

Ilustrácia 3 – Európa: Kumulatívny rast plochy ekologickej poľnohospodárskej výroby a maloobchodného predaja v rokoch 2000 – 2017



Zdroj: Prieskumy FiBL-AMI (2006 – 2018): *Research Institute of Organic Agriculture* (Výskumný ústav pre ekologické poľnohospodárstvo) (FiBL), Frick, Švajčiarsko.

16. Neexistujú konsolidované štatistiky o produktoch ekologickej poľnohospodárskej výroby dovážaných z krajín mimo EÚ. Niektoré členské štáty poskytujú údaje o podiele dovozu ekologických výrobkov na trhu. Napríklad v roku 2017 Francúzsko ako druhý najväčší trh EÚ doviezlo približne 15 % všetkých produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby konzumovaných v tejto krajine z krajín mimo EÚ⁷.

17. Rastúci celosvetový obchod s produktmi ekologickej poľnohospodárskej výroby zahŕňa diaľkovú prepravu, a to interne aj externe vyrobených potravín. „Ekologické“ nie je synonymom „miestneho“, hoci nové nariadenie o ekologickej poľnohospodárskej výrobe zahŕňa cieľ „podporovať krátke distribučné kanály a miestnu výrobu“⁸.

⁷ <http://www.agencebio.org/le-marche-de-la-bio-en-france>

⁸ Odôvodnenie 17 nariadenia (EÚ) 2018/848.

18. Ceny, ktoré spotrebiteľia platia za produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby, sú vyššie ako ceny bežných výrobkov, niekedy výrazne. Na tento cenový rozdiel má vplyv dopyt spotrebiteľov, ako aj rozdiely v nákladoch na spracovanie a distribúciu. Vykazované cenové prírážky sa v jednotlivých štúdiách a potravinárskych produktoch výrazne líšia a výrobcovia majú prospech len z časti cenovej prírážky.

Finančná podpora ekologickej poľnohospodárskej výroby v EÚ

19. Ekologickí poľnohospodári v EÚ môžu získať osobitnú finančnú podporu v rámci politiky rozvoja vidieka EÚ. Táto podpora dopĺňa podporu vyplácanú všetkým poľnohospodárom EÚ (konkrétne režim základnej platby/režim jednotnej platby na plochu a ekologizačné platby – na ktoré získavajú ekologickí poľnohospodári nárok automaticky). Osobitná platba ekologickým poľnohospodárom pozostáva z kombinácie podpory EÚ a vnútroštátnych orgánov na hektár, ktorá sa mení v závislosti od členského štátu. Medzi rokmi 2015 a 2018 predstavovali dotácie EÚ v priemere 700 mil. EUR ročne.

Právny rámec EÚ pre ekologickú poľnohospodársku výrobu

20. Súčasný právny rámec sa riadi nariadením Rady o ekologickej výrobe a označovaní produktov ekologickej výroby z roku 2007⁹. Ekologická výroba zahŕňa všetky fázy ekologického dodávateľského reťazca, ako je poľnohospodárstvo a akvakultúra, spracovanie potravín, distribúcia a maloobchodné činnosti¹⁰. Podrobnejšie pravidlá sú stanovené v dvoch vykonávacích nariadeniach¹¹.

⁹ Nariadenie Rady (ES) č. 834/2007.

¹⁰ Ú. v. EÚ L 189, 20.7.2007, s. 1.

¹¹ Nariadenie Komisie (ES) č. 889/2008 z 5. septembra 2008, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá implementácie nariadenia Rady (ES) č. 834/2007 o ekologickej výrobe a označovaní ekologických produktov so zreteľom na ekologickú výrobu, označovanie a kontrolu (Ú. v. EÚ L 250, 18.9.2008, s. 1),
a nariadenie Komisie (ES) č. 1235/2008 z 8. decembra 2008, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá vykonávania nariadenia Rady (ES) č. 834/2007, pokiaľ ide o opatrenia týkajúce sa dovozu ekologických produktov z tretích krajín (Ú. v. EÚ L 334, 12.12.2008, s. 25).

21. V marci 2014 Komisia predložila nový akčný plán ekologickej poľnohospodárskej výroby EÚ a legislatívny návrh nového súboru pravidiel v oblasti ekologickej poľnohospodárskej výroby. Nové nariadenie o ekologickej poľnohospodárskej výrobe a označovaní produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby¹² bolo uverejnené v júni 2018. Nové pravidlá sa budú uplatňovať od 1. januára 2021. Dovtedy bude Komisia v spolupráci s členskými štátmi a príslušnými zainteresovanými stranami pracovať na dokončení a uverejnení delegovaných aktov a vykonávacích nariadení.

22. Okrem osobitných právnych predpisov o ekologickej poľnohospodárskej výrobe musia byť ekologické potraviny v súlade so všeobecným potravinovým právom¹³. Ekologická poľnohospodárska výroba spadá do rámca nariadenia o úradných kontrolách¹⁴, ktoré bolo nedávno zmenené¹⁵. Väčšina článkov tohto nového nariadenia sa bude uplatňovať od 14. decembra 2019.

23. Členské štáty EÚ, Island a Nórsko monitorujú hladiny rezíduí pesticídov vo vzorkách potravín a výsledky monitorovania predkladajú úradu EFSA (Európsky úrad pre bezpečnosť

¹² Nariadenie (EÚ) 2018/848.

¹³ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 z 28. januára 2002, ktorým sa ustanovujú všeobecné zásady a požiadavky potravinového práva, zriaďuje Európsky úrad pre bezpečnosť potravín a stanovujú postupy v záležitostiach bezpečnosti potravín (Ú. v. ES L 31, 1.2.2002, s. 1).

¹⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 882/2004 z 29. apríla 2004 o úradných kontrolách uskutočňovaných s cieľom zabezpečiť overenie dodržiavania potravinového a krmivového práva a predpisov o zdraví zvierat a o starostlivosti o zvieratá (Ú. v. EÚ L 165, 30.4.2004, s. 1).

¹⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/625 z 15. marca 2017 o úradných kontrolách a iných úradných činnostiach vykonávaných na zabezpečenie uplatňovania potravinového a krmivového práva a pravidiel pre zdravie zvierat a dobré životné podmienky zvierat, pre zdravie rastlín a pre prípravky na ochranu rastlín, o zmene nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 999/2001, (ES) č. 396/2005, (ES) č. 1069/2009, (ES) č. 1107/2009, (EÚ) č. 1151/2012, (EÚ) č. 652/2014, (EÚ) 2016/429 a (EÚ) 2016/2031, nariadení Rady (ES) č. 1/2005 a (ES) č. 1099/2009 a smerníc Rady 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES a 2008/120/ES a o zrušení nariadení Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 854/2004 a (ES) č. 882/2004, smerníc Rady 89/608/EHS, 89/662/EHS, 90/425/EHS, 91/496/EHS, 96/23/ES, 96/93/ES a 97/78/ES a rozhodnutia Rady 92/438/EHS (nariadenie o úradných kontrolách) (Ú. v. EÚ L 95, 7.4.2017, s. 1).

potravín). V závere nedávnej správy¹⁶ o vzorkách z rokov 2013, 2014 a 2015 sa uvádza, že celkovo 44 % konvenčne vyrábaných vzoriek potravín obsahovalo jedno vyčísliteľné rezíduum alebo viac vyčísliteľných rezíduí, kým v ekologických potravinách bola frekvencia vzoriek s merateľnými rezíduami pesticídov sedemkrát nižšia (6,5 % ekologických vzoriek; pozri tiež **body 46 a 47**). EDA nedávno uverejnil osobitnú správu o politike EÚ v oblasti bezpečnosti potravín¹⁷ zameranú na chemické nebezpečenstvá.

ROZSAH AUDITU A AUDÍTORSKÝ PRÍSTUP

24. Na základe výsledkov našej predchádzajúcej osobitnej správy uverejnenej v roku 2012 Komisia zvýšila svoje vlastné hodnotenie rizika spojeného so systémom kontroly produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby. Komisia konkrétne vyhodnotila riziko poškodenia dobrého mena v súvislosti so systémom kontroly dovážaných výrobkov ako „kritické“. V rokoch 2013 a 2014 túto mieru rizika postupne znížila. S cieľom preskúmať, či Komisia napravila zistené nedostatky, a poskytnúť odporúčania pred úplným vymedzením nového regulačného rámca (pozri **bod 21**) sme sa rozhodli nadviazať na náš audit, pričom sme sa vo väčšej miere sústredili na dovozné režimy pre produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby. V tejto súvislosti naša hlavná audítorská otázka znela takto: „Môžu mať teraz spotrebiteľia väčšiu dôveru v systémy kontroly produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby?“

25. Aby sme odpovedali na hlavnú otázku, pýtali sme sa, po prvé, či systém kontroly produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby vyrobených v EÚ poskytuje spotrebiteľom väčšiu istotu. Zamerali sme sa na zlepšenia, ktoré Komisia a členské štáty zaviedli od roku 2012. Zaoberali sme sa najmä monitorovaním systémov kontroly členských štátov, dohľadom členských štátov nad inšpekčnými organizáciami a výmenou informácií medzi jednotlivými orgánmi a organizáciami.

¹⁶ Údaje z monitorovania rezíduí pesticídov v potravinách: výsledky porovnania ekologicky a konvenčne vyrábaných potravín – EFSA (<http://www.efsa.europa.eu/publications>).

¹⁷ Osobitná správa č. 2/2019 „Chemické nebezpečenstvá v našich potravinách: politika EÚ v oblasti bezpečnosti potravín nás chráni, čelí však výzvam“.

26. Po druhé sme sa pýtali, či systém kontroly produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v EÚ v súčasnosti poskytuje spotrebiteľom väčšiu istotu. Preverovali sme dva v súčasnosti platné dovozné režimy pre produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby a postupy Komisie a to, ako vykonávala svoje úlohy dohľadu.

27. Po tretie sme v nadväznosti na našu správu z roku 2012 vykonali kontrolu vysledovateľnosti ekologických potravín, ktorej výsledky sa uvádzajú v záverečnej časti.

28. Audit sme vykonávali od decembra 2017 do júla 2018 a audítorské dôkazy sme získali z týchto zdrojov:

- dokladové preskúmanie a rozhovory so zamestnancami dvoch generálnych riaditeľstiev Európskej komisie: GR pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka (AGRI) a GR pre zdravie a bezpečnosť potravín (SANTE),
- dokladové preskúmania a videokonferencie so zástupcami šiestich členských štátov, ktoré sme navštívili v súvislosti s prípravou osobitnej správy č. 9/2012: Nemecko (Severné Porýnie-Vestfálsko), Írsko, Španielsko (Andalúzia), Francúzsko, Taliansko (Emilia Romagna) a Spojené kráľovstvo (Anglicko),
- návštevy v dvoch členských štátoch: Bulharsko (kde počet ekologických poľnohospodárov v posledných rokoch prudko vzrástol) a Česko (ktoré má rozsiahlu ekologickú oblasť).
- dokladové preskúmanie systému kontrol ekologickej výroby v Nórsku v úzkej spolupráci s Dozorným orgánom EZVO¹⁸,
- účasť GR SANTE na dvoch auditoch v inšpekčných organizáciách tretích krajín pôsobiacich v Mexiku a na Ukrajine,
- konzultačné stretnutia o systéme EÚ pre kontrolu ekologickej výroby s príslušnými zainteresovanými stranami vrátane Medzinárodnej federácie hnutia ekologického

¹⁸ Európske združenie voľného obchodu – medzivládna organizácia na Islande, v Lichtenštajnsku, Nórsku a vo Švajčiarsku.

poľnohospodárstva (IFOAM), Výskumného ústavu pre ekologické poľnohospodárstvo (FiBL) a Európskej rady certifikačných orgánov pre ekologickú produkciu (EOCC),

- preskúmanie relevantných štúdií súvisiacich s audítorskou témou.

ZISTENIA

Dohľad nad systémom kontrol produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v EÚ sa zlepšil

29. Dohľad nad systémom kontroly produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v EÚ je veľmi dôležitý, keďže drvivá väčšina produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby konzumovaných v EÚ sa vyrába v EÚ (pozri napríklad ***bod 16***). V nadväznosti na naše odporúčania uvedené v osobitnej správe č. 9/2012 sme očakávali, že Komisia posilní monitorovanie systémov kontroly členských štátov a príslušné orgány v členských štátoch posilnia svoju úlohu dohľadu nad inšpekčnými organizáciami. To zahŕňalo harmonizáciu vymedzenia typov nedodržovania pravidiel a príslušných opatrení na presadzovanie predpisov. Výsledok následnej kontroly týchto odporúčaní prezentujeme v nasledujúcich častiach.

Monitorovanie systémov kontroly Komisiou v členských štátoch sa zlepšilo

30. V našej osobitnej správe č. 9/2012 sme odporučili, aby Komisia posilnila monitorovanie systémov kontroly členských štátov prostredníctvom vykonávania auditov a získania a využívania potrebných údajov a informácií (pozri tiež ***prílohu***).

31. Od roku 2004 do vydania našej správy v roku 2012 Komisia nevykonala v členských štátoch žiaden audit súvisiaci s ekologickým poľnohospodárstvom. V nadväznosti na našu správu Komisia obnovila svoje audity v členských štátoch. V období od roku 2012 do konca roka 2018 vykonalo GR SANTE 63 auditov súvisiacich s ekologickým poľnohospodárstvom,

z ktorých 28 bolo v členských štátoch EÚ (pozri **tabuľku 1**)¹⁹. V roku 2015 Komisia (GR SANTE) uverejnila súhrnnú správu o 14 auditoch v členských štátoch, ktoré dokončila do konca roka 2014²⁰.

Tabuľka 1 – Audity v oblasti ekologického poľnohospodárstva, ktoré vykonalo GR SANTE v členských štátoch EÚ v rokoch 2012 až 2018 (situácia k 10. 12. 2018)

Typ auditu	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Členské štáty	Poľsko Portugalsko	Grécko Španielsko Francúzsko Nemecko Spojené kráľovstvo Taliansko Rumunsko	Holandsko Malta Česko Fínsko Slovensko	Bulharsko Litva Švédsko Dánsko	Írsko Lotyšsko Maďarsko	Lotyšsko Belgicko Slovinsko	Taliansko* Rumunsko (2 audity)* Slovensko

* audítorské správy ešte nie sú k dispozícii.

32. Celkovo Komisia zistila, že vo väčšine členských štátov sú systémy kontroly dobre zorganizované napriek určitým nedostatkom v dohľade nad inšpekčnými organizáciami a na úrovni jednotlivých inšpekcií.

33. Preskúmali sme metodiku Komisie, jej správy a postupy následnej kontroly. Potvrdili sme, že audity zahŕňali relevantné témy, proces auditu bol primerane zdokumentovaný a prebehla následná kontrola kontrolných zistení. Okrem toho sme uskutočnili dve návštevy v členských štátoch, ktoré Komisia skontrolovala v rokoch 2014 a 2015 (Česko a Bulharsko) a potvrdili sme relevantnosť zistení Komisie. Audítorské správy Komisie sú uverejnené na webovom sídle GR SANTE²¹.

34. Ak právne predpisy EÚ týkajúce sa ekologickej poľnohospodárskej výroby neboli riadne uplatnené, Komisia môže členským štátom zaslať listy pred začatím konania o porušení

¹⁹ Okrem toho Komisia vykonala päť auditov zameraných na kontrolu rezíduí pesticídov v ekologickej poľnohospodárskej výrobe (v Nemecku, Poľsku a Spojenom kráľovstve v roku 2015 a vo Fínsku a v Španielsku v roku 2016).

²⁰ Súhrnná správa. Ekologická poľnohospodárska výroba – členské štáty. GR(SANTE) 2015 – 8950 – MR.

²¹ http://ec.europa.eu/food/audits-analysis/audit_reports/index.cfm

predpisov (nazývané aj piloty EÚ) alebo začať priestupkové konanie. Prieskum v rámci pilotov EÚ predstavuje užitočný nástroj na nadviazanie dialógu s členskými štátmi. Od roku 2012 Komisia zaslala 41 listov pred začatím konania o porušení predpisov 22 rôznym členským štátom²². Tieto piloty EÚ trvali v priemere deväť mesiacov, ale Komisia sa tak mohla vyhnúť zdĺhavým konaniam o porušení predpisov.

35. Komisia využíva stretnutia Výboru pre ekologickú výrobu (COP), ktorý je zložený zo zástupcov členských štátov a stretáva sa päť až sedemkrát ročne. Nórsko, Švajčiarsko a Island sa zúčastňujú ako pozorovatelia. Jednou z opakujúcich sa tém diskusie počas týchto stretnutí je následná kontrola nezrovnalostí a obvinení z podvodu. Napokon Komisia podnikla iniciatívy týkajúce sa koordinácie a odbornej prípravy príslušných orgánov a inšpekčných organizácií, orgánov pre boj proti podvodom a organizácií zo súkromného sektora.

Mnohé nedostatky sa riešili v rámci dohľadu členských štátov nad inšpekčnými organizáciami

Postupy schvaľovania a vykonávania dohľadu nad inšpekčnými organizáciami

36. V našej osobitnej správe č. 9/2012 sme odporučili, aby príslušné orgány uplatňovali primerané zdokumentované postupy schvaľovania a vykonávania dohľadu nad inšpekčnými organizáciami (pozri tiež **prílohu**). V priebehu následného auditu sme zistili, že situácia sa od roku 2012 zlepšila, hoci niektoré nedostatky pretrvávajú.

37. Európska komisia zmenila v roku 2013 nariadenie (ES) č. 889/2008²³, čím stanovila právny rámec pre príslušné orgány členských štátov a pomohla im pri plnení tohto odporúčania. Podrobne sa v ňom napríklad uvádza, aký druh činností dohľadu by príslušné

²² 21 listov sa týkalo tej istej témy (oneskorené oznámenia v systéme OFIS) a tieto listy boli vybavené ako skupinová úloha.

²³ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) č. 392/2013 pridalo do nariadenia č. 889/2009 kapitolu 9 o dohľade príslušných orgánov.

orgány mali vykonávať v inšpekčných organizáciách, a vyžaduje, aby organizovali ročné inšpekcie inšpekčných organizácií²⁴.

38. Príslušné orgány šiestich členských štátov, v ktorých sme vykonali následnú kontrolu, prijali opatrenia na nápravu väčšiny nedostatkov, ktoré boli naposledy zistené. Napríklad:

- zmeny právneho rámca (Nemecko, Španielsko a Taliansko),
- lepšia koordinácia s akreditačnými orgánmi (Írsko, Francúzsko, Spojené kráľovstvo a Nemecko),
- vylepšené postupy a usmernenia pre dohľad nad inšpekčnými organizáciami (Írsko, Španielsko, Francúzsko a Spojené kráľovstvo),
- príslušné orgány v súčasnosti kontrolujú, či inšpekčné organizácie majú zavedené postupy analýzy rizík pri svojich kontrolách u prevádzkovateľov a pri rotácii menovania inšpektorov.

39. Niektoré z týchto zmien boli pomerne nové a bude trvať určitý čas, kým budú v plnej miere zavedené. Počas nášho auditu sme nekontrolovali účinnosť týchto opatrení priamo na mieste.

40. Napriek týmto zlepšeniam sme v týchto členských štátoch zistili niekoľko nedostatkov, ktoré sa týkali našich predchádzajúcich zistení:

- v Taliansku vykonali dve inšpekčné organizácie, ktoré sme skontrolovali, mnoho inšpekčných návštev koncom roka, teda v čase, keď sú návštevy menej účinné, aspoň v prípade pestovateľov rastlín,
- Orgány členských štátov by mali uverejňovať aktualizované zoznamy prevádzkovateľov a ich ekologické certifikáty online²⁵. Niektoré inšpekčné organizácie vo Francúzsku tieto

²⁴ Článok 92 písm. c) a článok 92 písm. e).

²⁵ Článok 92 písm. b) nariadenia (ES) č. 889/2008.

informácie nespístupujú online, čím sa znižuje transparentnosť a spomaľuje výsledovateľnosť.

- Kontroly vykonávané príslušným orgánom v Španielsku (Andalúzii) nie sú dostatočne zdokumentované.

41. V rokoch 2014 a 2015 vykonala Európska komisia audit v Česku a Bulharsku. Navštívili sme aj tieto dva členské štáty a zistili, že prijali opatrenia na zlepšenie svojich systémov kontroly. V Bulharsku sme však napriek tomu zistili nedostatky v dohľade nad inšpekčnými organizáciami:

- príslušný orgán neidentifikoval niektoré nedostatky počas svojej ročnej inšpekcie (pozri **bod 45** a **rámček 1**),
- v prípade dvoch kontrolovaných inšpekčných organizácií neboli predložené žiadne dôkazy o tom, že výber prevádzkovateľov, u ktorých sa výrobky mali testovať na prítomnosť nepovolených látok, vychádza z hodnotenia rizika, ako sa vyžaduje v nariadení.

Prípady nedodržiavania pravidiel zo strany prevádzkovateľov a zodpovedajúce opatrenia na presadzovanie predpisov

42. V našej osobitnej správe č. 9/2012 sme zistili, že sankcie za nedodržiavanie pravidiel ekologickej poľnohospodárskej výroby sa uplatňovali rôznym spôsobom medzi jednotlivými členskými štátmi, v rámci toho istého členského štátu a dokonca aj v rámci inšpekčných organizácií²⁶. Odporučili sme podporiť ich harmonizáciu. Počas nášho následného auditu sme zistili, že harmonizácia sa výrazne zlepšila v rámci inšpekčných organizácií a členských štátov, nie však v rámci EÚ.

²⁶ Body 35 až 37 osobitnej správy č. 9/2012.

43. Od roku 2013²⁷ sú príslušné orgány povinné schváliť katalóg týkajúci sa typov nedodržania pravidiel a zasláť ho inšpekčným organizáciám, aby ho bolo možné uplatniť. Neexistuje žiadna právna povinnosť vypracovať celoeurópsky harmonizovaný katalóg opatrení na presadzovanie predpisov (vrátane sankcií), ale Komisia nedávno začala v tomto smere spolupracovať s členskými štátmi. Komisia identifikovala najčastejšie sa vyskytujúce závažné typy nedodržania pravidiel v systéme kontroly ekologickej poľnohospodárskej výroby a získava informácie o príslušných opatreniach na presadzovanie predpisov.

44. Všetkých osem členských štátov, v ktorých sme v rámci tohto auditu vykonávali následnú kontrolu, má teraz katalóg typov nedodržania pravidiel a príslušných opatrení na presadzovanie predpisov²⁸, čo je užitočný krok k objasneniu a harmonizácii.

45. V Bulharsku je však potrebné ďalšie objasnenie a riadny dohľad. Zistili sme, že jedna z dvoch inšpekčných organizácií, ktoré sme navštívili, sa rozhodla neuplatňovať určité opatrenia na presadzovanie predpisov uvedené v katalógu a neuplatnila ani primerané opatrenie na testovanie prítomnosti nepovolených látok. Príslušný orgán o tom nepodal správu v rámci svojich činností dohľadu.

46. Hlavnou požiadavkou metód ekologickej poľnohospodárskej výroby sú obmedzenia týkajúce sa používania chemických a iných látok²⁹. Inšpekčné organizácie alebo príslušné orgány môžu využívať testovanie rezíduí na zistenie prítomnosti nepovolených látok v konečnom výrobku, ale aj v listoch alebo v pôde. V našej osobitnej správe č. 9/2012 sme zistili, že právne predpisy EÚ neuvádzajú minimálny počet laboratórných testov, ktoré majú

²⁷ Nariadením (EÚ) č. 392/2013 bol do nariadenia (ES) č. 889/2008 doplnený článok 92 písm. d).

²⁸ Podľa tohto nariadenia by mal katalóg obsahovať aspoň tie prípady nedodržania pravidiel, ktoré majú dosah na ekologický stav produktov a zodpovedajúce sankcie. V niektorých členských štátoch (Bulharsko, Írsko, Francúzsko, Taliansko a Spojené kráľovstvo) sú v katalógu dokonca uvedené menej závažné prípady nedodržania pravidiel, ktoré nemajú vplyv na ekologický stav výrobku.

²⁹ Ako sú napríklad niektoré prípravky na ochranu rastlín, GMO, hnojivá, krmne doplnkové látky, technologické pomocné látky alebo výrobky na čistenie a dezinfekciu.

vykonávať inšpekčné organizácie, a že neexistuje harmonizovaný prístup, pokiaľ ide o opatrenia, ktoré majú byť prijaté, ak bude zistená prítomnosť nepovolených látok.

47. Od roku 2013 definujú pravidlá EÚ minimálny počet vzoriek, ktoré majú inšpekčné organizácie odobrať a analyzovať³⁰. Pokiaľ ide o budúcnosť, v novom nariadení o ekologickej poľnohospodárskej výrobe³¹ sa vyžaduje, aby príslušné orgány alebo inšpekčné organizácie i) vykonali vyšetrovanie s cieľom určiť zdroj a príčinu prítomnosti týchto látok a ii) dočasne zablokovali výrobky, kým nebudú k dispozícii výsledky vyšetrovania. Komisia by mala do konca roka 2024 predložiť správu s analýzou potreby ďalšej harmonizácie.

Výmena informácií sa zlepšila, ale mohla by byť rýchlejšia a komplexnejšia

48. V našej osobitnej správe č. 9/2012 sme dospeli k záveru, že výmena informácií v rámci členských štátov, medzi členskými štátmi a Komisiou a tiež medzi členskými štátmi ešte nie je primeraná (pozri tiež prílohu). Odporučili sme, aby členské štáty zabezpečili priamy tok všetkých relevantných informácií o porušeníach predpisov a nezrovnalostiach od inšpekčných organizácií k platobným agentúram a naopak. Okrem toho sme od Komisie očakávali, že i) spresní formu a načasovanie oznámení o porušeníach predpisov a nezrovnalostiach, ii) zavedie vhodné opatrenia na zabezpečenie toho, aby členské štáty dodržiavali svoje povinnosti vo veci podávania správ a iii) zreviduje informačný systém určený na oznamovanie porušeníach predpisov a nezrovnalostí.

49. Komisia a členské štáty prijali súbor opatrení na vykonanie nášho odporúčania:

- Európska komisia zaviedla požiadavku³², aby členské štáty oznamovali výsledky kontrol ekologickej poľnohospodárskej výroby platobným agentúram. Táto požiadavka je dôležitá, pretože môže ovplyvniť dotácie EÚ pre poľnohospodárov (pozri tiež bod 19).

³⁰ V článku 65 ods. 2 nariadenia (ES) č. 889/2008 sa stanovuje, že minimálny počet by mal zodpovedať 5 % počtu prevádzkovateľov spadajúcich pod ich kontrolu.

³¹ Článok 29 nariadenia (EÚ) 2018/848.

³² Článok 92 ods. 6 nariadenia (ES) č. 889/2008, zmeneného a doplneného nariadením č. 392/2013.

Členské štáty/regióny, v ktorých sme vykonávali následnú kontrolu a navštívili sme ich v priebehu tohto auditu, teraz zaviedli systémy krížového oznamovania, hoci vo Francúzsku sa tento druh komunikácie realizuje len čiastočne.

- V roku 2013 zaviedla Európska komisia³³ požiadavku, aby inšpekčné organizácie bezodkladne informovali príslušné orgány o prípadoch nedodržovania pravidiel, ktoré majú vplyv na ekologický stav výrobkov. Členské štáty, ktoré sme kontrolovali, vypracovali postupy a niekedy technologické riešenia na zlepšenie komunikácie medzi inšpekčnými organizáciami a príslušnými orgánmi v oblasti nedodržovania pravidiel. Nie vždy je však táto komunikácia rýchla (pozri rámček 1).
- Európska komisia ďalej uviedla, že ak členské štáty zistia nezrovnalosti, mali by ich bezodkladne oznámiť Komisii a ostatným členským štátom prostredníctvom online nástroja Komisie OFIS (informačný systém pre ekologické poľnohospodárstvo)³⁴. Oznámenia členských štátov sa od nášho posledného auditu zrýchlili, ale aj napriek tomu sme zistili oneskorenia (pozri rámček 1).
- Po zaznamenaní oznámenia v systéme OFIS Komisia očakáva, že krajina, ktorá je predmetom oznámenia, preskúma možné príčiny nezrovnalosti a odpovie prostredníctvom systému OFIS do 30 dní³⁵. Reakčné časy sa od nášho predchádzajúceho auditu zlepšili. V roku 2017 bolo 85 % odpovedí poskytnutých včas (60 % v roku 2016).
- Od roku 2013 musia členské štáty povinne uvádzať informácie o odvetví ekologickej poľnohospodárskej výroby a kontrolách vo výročných správach o bezpečnosti potravín,

³³ Článok 92 ods. 4 nariadenia (ES) č. 889/2008, zmeneného a doplneného nariadením č. 392/2013.

³⁴ Nezrovnalosti týkajúce sa výrobkov z iných členských štátov (článok 92 písm. a) ods. 1 nariadenia (ES) č. 889/2008 zmeneného a doplneného nariadením (EÚ) 392/2013) a tiež zahŕňajúce výrobky z toho istého členského štátu, ak má táto nezrovnalosť vplyv na iný členský štát (článok 92 písm. a) nariadenia (ES) č. 889/2008 zmeneného a doplneného nariadením (EÚ) 2018/1584).

³⁵ Článok 92 písm. a) ods. 4 nariadenia (ES) č. 889/2008, zmeneného a doplneného nariadením č. 392/2013.

ktoré zasielajú Komisii³⁶. Vo väčšine správ, ktoré sme analyzovali, je ekologická poľnohospodárska výroba osobitne uvedená. Naša súčasná analýza však potvrdzuje pretrvávajúci výskyt niektorých nedostatkov, ktoré sme identifikovali už predtým³⁷ (pozri **rámček 1**).

Rámček 1 – Oznamovanie je niekedy pomalé a neúplné

Oznamovanie prípadov nedodržovania pravidiel

V Bulharsku sme zistili, že niektoré inšpekčné organizácie informovali príslušný orgán o určitých typoch nedodržovania pravidiel len vo svojich výročných správach. Príslušný orgán to v kontexte svojich činností dohľadu nezaznamenal. V Česku sme zistili, že inšpekčným organizáciám trvalo nahlásenie nedodržovania pravidiel s dosahom na ekologický stav výrobku v priemere 33 dní v roku 2016 a 55 dní v roku 2017.

Komunikácia prostredníctvom systému OFIS

Od zistenia nedodržovania pravidiel po oznámenie v systéme OFIS príslušným orgánom členského štátu uplynulo v priemere 38 kalendárnych dní, hoci v nariadení sa stanovuje, že tieto skutočnosti by mali byť bezodkladne oznámené. Produkty z tej istej várky môžu zatiaľ ďalej obiehať na trhu EÚ s označením ekologického produktu.

Inšpekčné organizácie v Bulharsku neuvádzali vo svojich oznámeniach príslušnému orgánu informácie o pôvode výrobku a preto tento orgán nemal relevantné informácie, ktoré by mu umožnili rozhodnúť, či by sa toto porušenie predpisov/táto nezrovnalosť mali zaznamenať v systéme OFIS alebo nie.

Predkladanie výročných správ Komisii

Členské štáty stále predkladajú správy o svojej činnostiach príliš neskoro. V rokoch 2014 až 2016 meškalo 12 členských štátov, ktoré sme kontrolovali, v priemere viac ako 4 mesiace. Do júna 2018 nepredložili svoje správy za rok 2016 tri členské štáty.

³⁶ Článok 92 písm. f) a prílohy XIIIb a XIIIc k nariadeniu (ES) č. 889/2008, zmenenému a doplnenému nariadením (EÚ) č. 392/2013.

³⁷ Bod 43 osobitnej správy č. 9/2012.

Informácie o systéme ekologickej poľnohospodárskej kontroly vo výročných správach boli v mnohých prípadoch stále neúplné. Z vlastného posúdenia výročných správ za rok 2016 vykonaného Komisiou vyplynulo, že v 13 z 26 prijatých správ chýbali vo veľkej či strednej miere informácie.

Výzva spočívajúca v dohľade nad systémom kontroly dovážaných produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby bola čiastočne splnená

50. Podiel dovážaných výrobkov na spotrebe produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v EÚ je relatívne malý (pozri napríklad **bod 16**). Produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby dovážené z krajín mimo EÚ môžu byť certifikované dvoma spôsobmi:

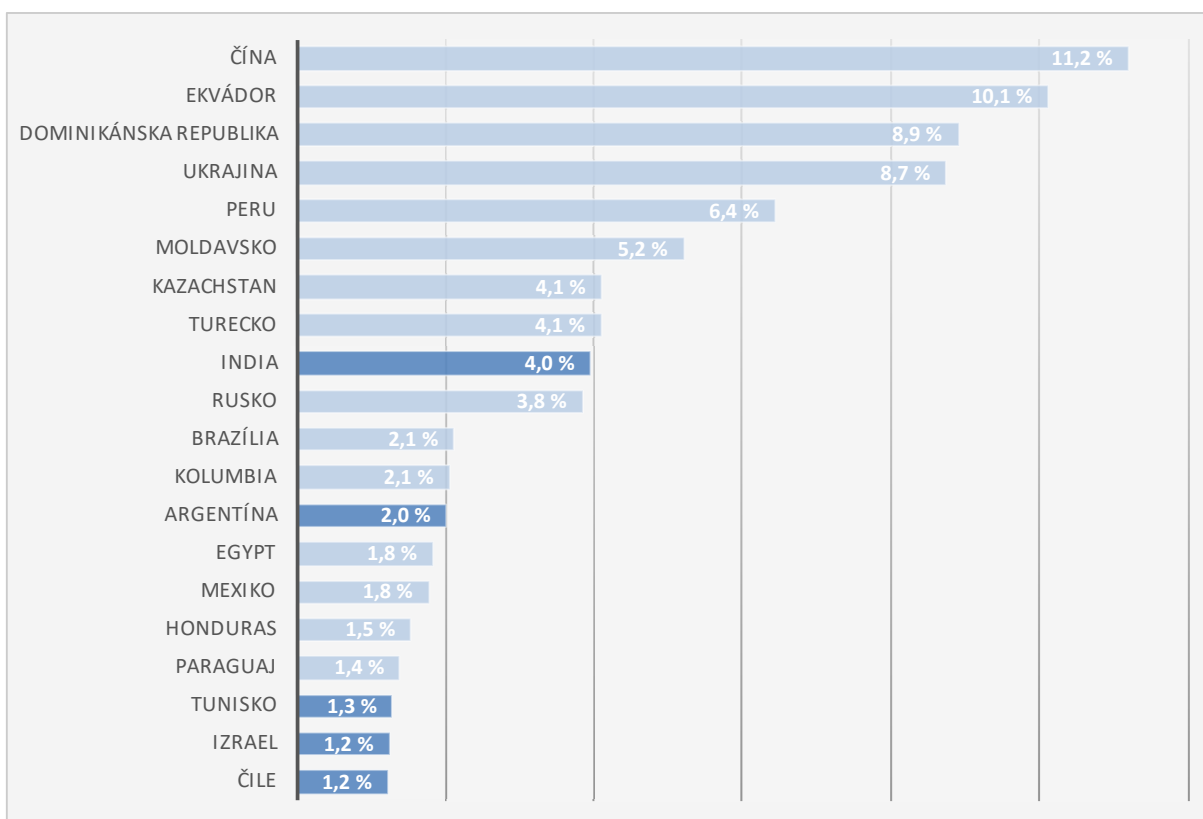
- podľa vnútroštátnych predpisov tých krajín, v prípade ktorých Komisia uznala, že ich ekologické zásady, pravidlá a systémy kontroly sú rovnocenné so zásadami stanovenými v nariadeniach EÚ³⁸ (ďalej len „**rovnocenné tretie krajiny**“),
- v ostatných krajinách inšpekčnými organizáciami, ktoré Komisia uznala na účely ekologickej poľnohospodárskej výroby mimo EÚ podľa rovnocenných produkčných pravidiel a systémov kontroly³⁹ (ďalej len „**rovnocenné kontrolné orgány**“).

51. V roku 2018 dovezlo produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby do EÚ 114 krajín. Na **ilustrácii 4** je zobrazených prvých 20 krajín, rovnocenné tretie krajiny sú vyznačené tmavomodrou farbou. Približne 87 % dovážaných produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby je certifikovaných rovnocennými inšpekčnými organizáciami.

³⁸ Články 7 až 9 nariadenia (ES) č. 1235/2008.

³⁹ Články 10 až 12 nariadenia (ES) č. 1235/2008.

Ilustrácia 4 – Rozdelenie prvých 20 krajín*, z ktorých sa v roku 2018 doviezli produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby do EÚ (podľa váhy)



Poznámka: Rovnocenné tretie krajiny sú vyznačené tmavomodrou farbou.

* V tejto ilustrácii nie sú zahrnuté údaje za Nórsko a Švajčiarsko, pretože Obchodný kontrolný a expertný systém Komisie (TRACES) neobsahuje žiadne informácie o exporte z týchto krajín.

Zdroj: EDA na základe údajov zo systému TRACES (stav certifikátu = „prvé podpísané vyhlásenie o zásielke“).

52. V súčasnosti existuje 13 rovnocenných tretích krajín⁴⁰, ktoré predstavujú približne 13 % dovozu ekologických výrobkov. Každá krajina podpísala s Komisiou dohodu alebo dojednanie o ekologickej rovnocennosti. Od roku 2014 sa v rovnocenných tretích krajinách uplatňuje

⁴⁰ Príloha III k nariadeniu (ES) č. 1235/2008 naposledy zmenená: vykonávacím nariadením Komisie (EÚ) 2018/949, ktorým sa do prílohy III doplnilo Čile.

nový systém uznávania založený na medzinárodných dohodách⁴¹. Prvá takáto dohoda bola podpísaná s Čile v roku 2017⁴² (pozri tabuľku 2).

Tabuľka 2 – Prehľad tretích krajín, ktoré podpísali s Komisiou dohodu o ekologickej rovnocennosti

Názov tretej krajiny	Rok zaradenia	Typ dohody
Austrália	1996	Správne dojednanie
Argentína	1997	Správne dojednanie
Izrael	1997	Správne dojednanie
Švajčiarsko	1997	Kapitola o ekologických výrobkoch v rámci úplnej obchodnej dohody
Nový Zéland	2002	Správne dojednanie
Kostarika	2003	Správne dojednanie
India	2006	Správne dojednanie
Tunisko	2009	Správne dojednanie
Japonsko	2010	Správne dojednanie
Kanada	2011	Správne dojednanie
Spojené štáty americké	2012	Správne dojednanie
Južná Kórea	2015	Správne dojednanie
Čile	2017	Obchodná dohoda o produktoch ekologickej poľnohospodárskej výroby

53. V nasledujúcich častiach uvádzame naše zistenia týkajúce sa týchto tém ku každému dovoznému režimu:

- audity Komisie mimo EÚ,
- výmena informácií,
- postupy Komisie na presadzovanie práva.

Následne sa zaoberáme úlohou členských štátov vo vzťahu k dovážaným výrobkom.

⁴¹ Článok 47 nariadenia (EÚ) 2018/848.

⁴² Dohoda medzi Európskou úniou a Čilskou republikou o obchode s produktmi ekologickej poľnohospodárskej výroby (Ú. v. EÚ L 331, 14.12.2017, s. 4).

Komisia začala vykonávať audity mimo EÚ, ale väčšina rovnocenných inšpekčných organizácií zatiaľ nebola kontrolovaná

54. V osobitnej správe č. 9/2012 sme odporučili, aby Komisia zabezpečila primeraný dohľad nad krajinami uvedenými v zozname rovnocenných tretích krajín pre ekologickú poľnohospodársku výrobu (pozri tiež **prílohu**). Komisia by tiež mala zabezpečiť dohľad nad rovnocennými inšpekčnými organizáciami⁴³.

55. Pri následnej kontrole opatrení, ktoré Komisia prijala v reakcii na naše odporúčanie, sme zistili, že od roku 2012 vykonáva audity mimo EÚ (pozri **bod 31**) a že na tieto audity v súčasnosti pripadá veľká časť jej zdrojov určených na audit ekologickej poľnohospodárskej výroby (pozri **tabuľku 3**).

Tabuľka 3 – Audity, ktoré vykonalo GR SANTE v rokoch 2012 až 2018 v tretích krajinách

Typ auditu	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Rovnocenné tretie krajiny	Tunisko India	Švajčiarsko Izrael	Austrália Argentína	Izrael Kanada India	Kostarika		
Rovnocenné inšpekčné organizácie		Čína (3 rôzne centrálné banky)	Turecko Vietnam	Ukrajina & Bielorusko Južná Afrika Peru Bolívia	Albánsko & Kosovo Ukrajina Thajsko Peru	Brazília India Ekvádor Bolívia Srí Lanka Turecko Čína	Paraguaj Dominikánska republika Mexiko** Ukrajina Keňa

* Týmto označením nie sú dotknuté pozície k štatútu a označenie je v súlade s rezolúciou Bezpečnostnej rady OSN č. 1244/1999 a so stanoviskom Medzinárodného súdneho dvora k vyhláseniu nezávislosti Kosova.

** prostredníctvom administratívnej previerky v sídle inšpekčných organizácií v EÚ.

Rovnocenné inšpekčné organizácie

56. Rovnocenné inšpekčné organizácie často sídlia v EÚ, ale svoje činnosti vykonávajú na celom svete. Dohľad nad rovnocennými inšpekčnými organizáciami je pre Komisiu náročný, pretože sa nemôže spoliehať na prácu príslušného orgánu, ako je to v prípade členských štátov EÚ alebo rovnocenných inšpekčných organizácií (pozri **bod 14**).

⁴³ Článok 33 ods. 3 nariadenia (ES) č. 834/2007.

57. Koncom júna 2018 bolo schválených 57 rovnocenných inšpekčných organizácií. Inšpekčné organizácie môžu byť uznané pre jednu alebo viac tretích krajín a niekedy jedna organizácia pokrýva viac než 50 krajín. Výsledkom je značný počet kombinácií inšpekčných organizácií/krajín, ktoré musí Komisia schvaľovať a nad ktorými musí vykonávať dohľad⁴⁴.

58. Komisia začala vykonávať audit uznaných rovnocenných inšpekčných organizácií v roku 2013 a do konca roku 2018 vykonala 25 auditov⁴⁵, spravidla v sídle inšpekčnej organizácie a v jednej tretej krajine, pre ktorú bola inšpekčná organizácia uznaná. Odhadujeme, že kombinácie inšpekčnej organizácie/krajiny, ktoré Komisia kontrolovala od roku 2013, pokrývajú približne jednu tretinu produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby dovážaných v rámci tohto režimu. To znamená, že môže trvať až niekoľko rokov, kým Komisia navštíví konkrétnu krajinu alebo inšpekčnú organizáciu (pozri **rámček 2**).

Rámček 2 – Nízka frekvencia auditov Komisie

V roku 2018 Komisia uskutočnila audit rovnocennej inšpekčnej organizácie, ktorá pôsobila v Dominikánskej republike od roku 2013. Pri audite boli zistené významné nedostatky v certifikačných činnostiach inšpekčnej organizácie⁴⁶. Dominikánska republika je tretím najväčším vývozcom produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby do Európy (pozri tiež **ilustráciu 4**) a približne jedna tretina produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby dovážaných z Dominikánskej republiky do EÚ je certifikovaná touto inšpekčnou organizáciou. Bolo to vôbec po prvýkrát, čo bola táto inšpekčná organizácia kontrolovaná, a prvýkrát, keď Komisia navštívila Dominikánsku republiku na účely auditu.

59. Na základe bezpečnostných odporúčaní príslušných útvarov Komisie a Európskej služby pre vonkajšiu činnosť (ESVČ) sa naplánované návštevy určitých krajín (napríklad Egypta alebo Mexika) niekedy rušia alebo odkladajú. To je pochopiteľné, ale obmedzuje to mieru istoty, ktorú môže Komisia získať na základe svojho dohľadu nad týmito krajinami.

⁴⁴ V niektorých prípadoch uplatňuje tá istá inšpekčná organizácia v rôznych krajinách rôzne normy.

⁴⁵ Tieto audity zahŕňajú 17 z 57 inšpekčných organizácií, ktoré boli schválené na konci júna 2018.

⁴⁶ GR(SANTE) 2018 – 6392 (http://ec.europa.eu/food/audits-analysis/audit_reports/details.cfm?rep_id=3998).

60. Zistenia vyplývajúce z auditov Komisie poukazujú na potrebu dôkladného a pravidelného dohľadu nad rovnocennými inšpekčnými organizáciami. Komisia vykonáva následnú kontrolu zistení, ale môže trvať dlho, kým sa vyriešia nedostatky v rôznych inšpekčných organizáciách, ktoré pôsobia v tej istej krajine. Pozri napríklad **rámček 3**.

Rámček 3 – Ťažkosti pri riešení systémových nedostatkov prostredníctvom inšpekčných organizácií

Čína je najväčším vývozcom produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby do EÚ (pozri tiež **ilustráciu 4**). V roku 2013 začala Komisia prijímať opatrenia na riešenie nedostatkov v systéme kontroly produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby pochádzajúcich z Číny. Obrátila sa na všetky inšpekčné organizácie pôsobiace v Číne a odporučila im prijať ďalšie opatrenia, ako napríklad vykonávať mimoriadne neoznamené inšpekcie a vyberať ďalšie vzorky a informovať o týchto opatreniach v ich výročných správach. V roku 2014 vykonala audit aj v troch inšpekčných organizáciách a jednu z nich zo zoznamu inšpekčných organizácií vylúčila. V roku 2017 vykonala Komisia audit inej inšpekčnej organizácie a v ekologickej produkcii a kontrolnom systéme Číny zistila pretrvávajúce nedostatky. Komisia si je vedomá tohto problému a pracuje na vývoji systematickejšieho prístupu.

61. Keď nadobudne účinnosť nové nariadenie o ekologickej poľnohospodárskej výrobe (pozri **bod 21**), režim rovnocennosti bude v rokoch 2021 až 2023 postupne nahradený režimom, v ktorom ekologické normy a systémy kontroly inšpekčných organizácií budú musieť byť v súlade s pravidlami EÚ. Tento prístup založený na dodržiavaní súladu by mal skrátiť čas potrebný na prípravu auditov a preskúmanie nových žiadostí a výročných správ, keďže Komisia už nebude musieť posudzovať rovnocennosť noriem ekologickej poľnohospodárskej výroby a systému kontroly inšpekčnej organizácie.

Rovnocenné tretie krajiny

62. Dohľad Komisie nad rovnocennými tretími krajinami sa v porovnaní s naším predchádzajúcim auditom zlepšil. Od roku 2012 uskutočnila Komisia desať auditov v ôsmich rovnocenných tretích krajinách (pozri **tabuľku 3**) a v roku 2014 sa podieľala na partnerskom preskúmaní systému kontroly USA. K rovnocenným tretím krajinám, ktoré neboli predmetom auditu počas tohto obdobia, patria Nový Zéland, Japonsko a Južná Kórea, ktoré spolu

predstavujú menej ako 1 % dovozu produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby do EÚ, a Čile, ktoré s EÚ podpísalo dohodu v roku 2017.

63. Na základe vykonaných auditov sa zistili závažné nedostatky. V mnohých prípadoch, keď Komisia vykonala následnú kontrolu svojich auditov, zistila, že príslušné krajiny prijali na riešenie týchto nedostatkov nápravné opatrenia (pozri **rámček 4**).

Rámček 4 – V rámci auditov Komisie sa odhalili nedostatky a tretie krajiny prijali nápravné opatrenia

Komisia vykonala audit v Indii dvakrát⁴⁷ a zistila závažné nedostatky v účinnosti inšpekčných organizácií a dohľade príslušného orgánu. Na základe týchto skutočností Komisia odmietla ďalej akceptovať dovoz spracovaných poľnohospodárskych výrobkov ako rovnocenných výrobkov, z dôvodu zmien v indických pravidlách výroby a vylúčila jednu inšpekčnú organizáciu zo zoznamu schválených indických inšpekčných organizácií. Vo februári 2017 Komisia potvrdila, že India vykonala nápravné opatrenia na nápravu zistených nedostatkov.

Pri audite vo Švajčiarsku v septembri 2013⁴⁸ zistila Komisia nedostatky, pokiaľ ide o dohľad nad inšpekčnými organizáciami a nedostatočné kontroly dovozu. Švajčiarske orgány preto prijali opatrenia na riešenie nastolených problémov formou zmeny právneho rámca a posilnením pokynov pre inšpekčné organizácie.

64. Komisia nevykonala analýzu rizík systému kontroly produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v krajinách EZVO, Nórsku⁴⁹ a na Islande. Ďalej trvalo vyše osem rokov, kým boli nariadenia EÚ o ekologickej poľnohospodárskej výrobe⁵⁰ v marci 2017

⁴⁷ India (2012): http://ec.europa.eu/food/audits-analysis/audit_reports/details.cfm?rep_id=3059; India (2015): http://ec.europa.eu/food/audits-analysis/audit_reports/details.cfm?rep_id=3641.

⁴⁸ Švajčiarsko (2013): http://ec.europa.eu/food/audits-analysis/audit_reports/details.cfm?rep_id=3215.

⁴⁹ Na základe údajov Eurostatu je Nórsko tretím najväčším vývozcom potravín do EÚ. O podiele ekologických potravín nie sú k dispozícii žiadne konkrétne údaje.

⁵⁰ Nariadenie Rady (ES) č. 834/2007 a súvisiace vykonávacie nariadenia.

začlenené do dohody o EHP⁵¹. V októbri 2018 Komisia po prvýkrát sprevádzala Dozorný úrad EZVO pri audite systému kontrol produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v Nórsku⁵².

Výmena informácií sa zlepšila, ale Komisia by ich mohla lepšie a rýchlejšie využívať

Výmena informácií o nezrovnalostiach

65. V roku 2013 Komisia rozšírila nástroj OFIS⁵³ tak, aby umožňoval výmenu informácií o nezrovnalostiach súvisiacich s dovážanými výrobkami, ktoré si vymieňa Komisia s členskými štátmi, rovnocennými tretími krajinami a rovnocennými inšpekčnými organizáciami. Komisia prijala postupy pre následnú kontrolu týchto nezrovnalostí.

66. Pri oznámených nezrovnalostiach týkajúcich sa výrobkov dovážaných prostredníctvom režimu rovnocenných kontrolných orgánov sú hlavnými aktérmi následnej kontroly príslušné orgány v členských štátoch. Prostredníctvom systému OFIS kontaktujú príslušnú inšpekčnú organizáciu a žiadajú o ďalšie informácie, až kým nie sú úplne spokojní s poskytnutou odpoveďou. Ak nezrovnalosti zostanú nezodpovedané, Komisia kontaktuje priamo inšpekčnú organizáciu.

67. V prípade výrobkov dovážaných prostredníctvom režimu rovnocenných tretích krajín Komisia monitoruje oznámenia v rámci systému OFIS. Pri niektorých z nich sme však nenašli takmer žiadne dôkazy o vykonaní účinnej následnej kontroly.

⁵¹ Dohoda o Európskom hospodárskom priestore od januára 1994 spája členské štáty EÚ a tri štáty EZVO, ktoré sú členmi EHP – Island, Lichtenštajnsko a Nórsko – na jednotnom trhu, označovanom ako „vnútorný trh“.

⁵² <http://www.eftasurv.int/press--publications/press-releases/internal-market/norway-needs-to-adjust-control-system-of-organic-production>

⁵³ Nariadením (ES) č. 125/2013 sa zaviedli zmeny v článku 15 nariadenia (ES) č. 1235/2008.

Výročné správy

68. Okrem oznámení, ktoré sa vymieňajú prostredníctvom nástroja OFIS, by Komisia mala dostávať od všetkých uznaných rovnocenných inšpekčných organizácií⁵⁴ a tretích krajín⁵⁵ výročné správy opisujúce, ako bol zavedený systém kontroly. Výročné správy inšpekčných organizácií by mali obsahovať najnovšie hodnotiace správy akreditačného orgánu.

69. Komisia by mala v súlade so svojimi vnútornými pravidlami preskúmať výročné správy do troch mesiacov od ich prijatia. Kontrolovali sme desať výročných správ inšpekčných organizácií. V jednom prípade nebolo vykonané žiadne posúdenie. Len v troch prípadoch Komisia preskúmala správy v rámci trojmesačnej lehoty, zatiaľ čo preskúmanie troch ďalších správ trvalo deväť mesiacov alebo dlhšie. Podobné oneskorenia sme zaznamenali pri analýze výročných správ prijatých od rovnocenných tretích krajín⁵⁶.

Spolupráca s inými organizáciami a orgánmi

70. Pri výkone dohľadu nad rovnocennými inšpekčnými organizáciami sa Komisia opiera aj o hodnotiace správy akreditačných orgánov. V roku 2017 a 2018 Komisia zorganizovala výročné stretnutie s akreditačnými orgánmi. Neexistujú však žiadne dohody o spolupráci, v ktorých by sa stanovovali podmienky pre pravidelnú výmenu informácií alebo ktoré by Komisii umožnili prístup k dôkazom, z ktorých vychádzajú výročné hodnotiace správy, alebo možnosť sprevádzať akreditačné orgány pri ich hodnotení v prípadoch, keď Komisia môže zvažovať koordinovaný prístup k dohľadu nad rovnocennými inšpekčnými organizáciami z dôvodu väčšej efektívnosti.

71. Vývozcovia do EÚ často predávajú svoje výrobky i na iných trhoch. Musia preto takisto dodržiavať pravidlá ekologickej poľnohospodárskej výroby stanovené týmito inými dovážajúcimi krajinami a sú predmetom dohľadu ich príslušných orgánov. Keďže Komisia má

⁵⁴ Článok 12 ods. 1 písm. b) nariadenia (ES) č. 1235/2008.

⁵⁵ Článok 33 ods. 2 nariadenia (ES) č. 834/2007.

⁵⁶ V troch prípadoch (zo šiestich analyzovaných) došlo k preskúmaniu po vyše deviatich mesiacoch po prijatí dokumentov.

obmedzené zdroje na analýzu získaných informácií (pozri **body 67 a 69**) alebo na vykonanie vlastných auditov (pozri **body 57 a 58**), mohla by rozvinúť spoluprácu s orgánmi iných veľkých dovážajúcich krajín, a posilniť tak svoj dohľad nad dovozom. Od roku 2016 Komisia podnikla v tomto smere určité úvodné kroky a zorganizovala viacstranné diskusie (za okrúhlym stolom) s viacerými tretími krajinami (Spojené štáty americké, Kanada, Čile, Švajčiarsko, Japonsko a Južná Kórea). Systematickejšie kanály spolupráce však doteraz neboli zavedené. Komisia sa napríklad ďalej usiluje o podporu výmeny informácií o porušovaní predpisov, správ z kontrol na mieste a diskusie o spoločnom chápaní problémov v niektorých krajinách.

Presadzovanie zo strany Komisie bolo ťažké a zdĺhavé, ale nadchádzajúce zmeny pravidiel ho majú urýchliť a zvýšiť jeho účinnosť

Rovnocenné inšpekčné organizácie

72. Ak inšpekčná organizácia neposkytne Komisii požadované informácie včas, ak neprijme nápravné opatrenia alebo ak nesúhlasí s preskúmaním na mieste, Komisia ju môže vyradiť zo zoznamu uznaných inšpekčných organizácií alebo dočasne pozastaviť zápis tejto organizácie na tomto zozname⁵⁷ alebo zmeniť jeho špecifikácie. V praxi Komisia toto uznanie zrušila siedmim inšpekčným organizáciám. Čas, ktorý uplynul od rozhodnutia odňať inšpekčnej organizácii uznanie po nadobudnutie účinnosti tohto rozhodnutia, predstavoval v priemere štyri mesiace. Inšpekčné organizácie medzitým naďalej certifikovali produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby a vydávali certifikáty o kontrole na účely ich vývozu. Podľa nového nariadenia⁵⁸ bude môcť Komisia v riadne odôvodnených závažných a naliehavých prípadoch prijímať okamžite použiteľné vykonávacie akty s cieľom rýchlejšie odňať uznanie inšpekčných organizácií.

⁵⁷ Článok 12 ods. 1 písm. c) a článok 12 ods. 2 nariadenia 1235/2008.

⁵⁸ Článok 46 ods. 9 nového nariadenia (EÚ) 2018/848 o ekologickej poľnohospodárskej výrobe.

Rovnocenné tretie krajiny

73. Ak príslušný orgán tretej krajiny odmietne plniť odporúčania alebo nedodrží lehotu na realizáciu týchto odporúčaní, Komisia môže túto tretiu krajinu vyradiť zo zoznamu tretích krajín alebo zmeniť rozsah jej uznania⁵⁹. Komisia túto možnosť využila raz (pozri **rámček 4**).

74. Súčasťou obchodnej dohody s Čile z roku 2017 (pozri **bod 52**) sú mechanizmy pre komunikáciu, overovanie a riešenie sporov⁶⁰, ktoré pomáhajú pri presadzovaní pravidiel.

Nedostatky v kontrolách dovozov ekologických výrobkov v členských štátoch

75. Členské štáty EÚ tiež zohrávajú dôležitú úlohu v systéme kontroly dovážaných výrobkov. Vykonávajú kontroly dovážaných výrobkov a kontrolujú dovozcov.

Kontroly dovozcov vykonávané členskými štátmi

76. Členské štáty musia zásielky výrobkov dovážaných do EÚ overovať predtým, ako môžu výrobky voľne obiehať v EÚ⁶¹. Musia vykonávať dokladové kontroly a môžu vykonávať aj ďalšie fyzické kontroly (napr. kontroly obalov, označovania alebo výberu vzoriek na analýzu a laboratórne testovanie) na základe posúdenia rizika. Na základe výsledku kontrol potom orgán členského štátu môže potvrdiť príslušný certifikát o inšpekcii (pozri ďalej **bod 84**).

77. Komisia môže spolupracovať s členskými štátmi na vypracovaní spoločného prístupu ku kontrolám dovážaných výrobkov. Napríklad v decembri 2015 Komisia zverejnila ako odpoveď na rad nezrovnalostí zistených skôr v súvislosti s prepravou z Ukrajiny a niektorých susedných krajín usmernenia o dodatočných úradných kontrolách. Tieto usmernenia

⁵⁹ Napríklad: vyňať z tohto uznania kategóriu výrobkov.

⁶⁰ Vzájomná výmena relevantných informácií (článok 6), možnosť partnerského preskúmania (článok 7), zavedenie spoločného výboru pre produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby (článok 8) a ustanovenia týkajúce sa urovnávania sporov (článok 9).

⁶¹ Článok 13 ods. 2 a článok 13 ods. 4 a príloha V k nariadeniu č. 1235/2008 – rámček 20.

odsúhlasili členské štáty EÚ a každoročne sa revidujú. V súčasnosti platia pre Ukrajinu, Kazachstan a Ruskú federáciu.

78. Zistili sme nedostatky v kontrolách dovážaných produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby, ktoré vykonali tri členské štáty (pozri **rámček 5**).

Rámček 5 – Nedostatky v kontrolách prichádzajúcich zásielok

V Česku sme zistili niekoľko prípadov, keď podľa informácií uvedených v certifikáte o inšpekcii bola vykonaná laboratórna analýza, aj keď v skutočnosti to tak nebolo (alebo naopak). Dochádzalo k tomu preto, že colná správa schvaľovala certifikát bez toho, aby čakala na konečné rozhodnutie o vykonaní analýzy.

V Bulharsku bol dovoz produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v 100 % prípadov predmetom dokladových kontrol vykonávaných Úradom pre bezpečnosť potravín. V čase auditu však nebola vykonaná žiadna analýza rizika ani fyzické kontroly alebo laboratórne testy dovážaných produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby.

Zistili sme, že na zásielke pšenice dovezenej z Kazachstanu cez Turecko neboli vykonané testy na nepovolené látky, ako sa požaduje v pokynoch pre dovozy z tejto krajiny. Inšpekčná organizácia nesprávne označila krajinu pôvodu na certifikáte o inšpekcii ako Turecko, takže orgány Spojeného kráľovstva zásielku netestovali.

79. Okrem toho by členské štáty mali vykonávať pravidelné kontroly všetkých dovážaných výrobkov (ekologických aj neekologických) v rôznych bodoch potravinového reťazca, a to na základe prístupu založeného na riziku⁶². Každoročne podávajú správu o týchto kontrolách Komisii. Analyzovali sme vzorku výročných správ 12 členských štátov. Žiadny z nich neposkytol konkrétne informácie o úradných kontrolách dovážaných produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby. Bez týchto informácií Komisia nemôže vedieť, aké kontroly boli v súvislosti s dovážanými produktmi ekologickej poľnohospodárskej výroby vykonané a s akými výsledkami.

⁶² Článok 15 ods. 1 a článok 15 ods. 2 nariadenia (ES) č. 882/2004.

Kontroly dovozcov vykonávané členskými štátmi

80. Členské štáty môžu prostredníctvom dohľadu nad inšpekčnými organizáciami overiť, či sú postupy a kontroly, ktoré vykonávajú dovozcovia, primerané. V osobitnej správe z roku 2012 sme uviedli, že kontroly, ktoré vykonávajú inšpekčné organizácie v súvislosti s dovozcami, sú často neúplné. V rámci aktuálneho auditu sme vykonali následnú kontrolu tohto zistenia a zistili sme, že v niektorých členských štátoch tento problém stále pretrváva (pozri tiež **rámček 6**).

Rámček 6 – Nedostatky v kontrolách dovozcov

Dve inšpekčné organizácie, ktoré sme v Bulharsku navštívili, nemali osobitné kontrolné zoznamy pre dovozcov a namiesto nich používali kontrolné zoznamy „obchodníkov“, ktoré neobsahovali niektoré osobitné kontroly týkajúce sa dovozov.

V Španielsku (Andalúzii) sa v správach príslušných orgánov o ročných kontrolách v oblasti dohľadu neuvádzajú dovozné kontroly ani preskúmanie konkrétnych kontrolných zoznamov pre dovoz.

Príslušný orgán v Spojenom kráľovstve od dovozcov nevyžaduje, aby svoje inšpekčné organizácie informovali o každej prichádzajúcej zásielke. Podľa príslušného nariadenia je však takéto oznámenie povinné a je dôležitým nástrojom na lepšie zacielenie fyzických kontrol prichádzajúcich zásielok.

Zlepšila sa výsledovateľnosť, hoci niektoré nedostatky pretrvávajú

81. V súlade so všeobecným potravinovým právom by potravinárske podniky a podniky s krmivami mali zabezpečiť výsledovateľnosť vo všetkých fázach produkcie, spracovania a distribúcie. To znamená, že musia byť schopné určiť podniky, ktorým boli ich výrobky dodané, a vysledovať vstupy potravinového reťazca späť k bezprostrednému dodávateľovi⁶³. To sa týka všetkých druhov potravín.

82. Pokiaľ ide o produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby, výsledovateľnosť musí ísť nad rámec požiadaviek všeobecného potravinového práva. Keďže neexistuje žiadna vedecká metóda, ktorá by umožňovala určiť, či je určitý produkt ekologický alebo nie je, mala by

⁶³ Označované aj ako prístup „jeden krok vpred, jeden krok vzad“.

vysledovateľnosť umožniť overenie ekologického stavu produktu v každej fáze dodávateľského reťazca. Účelom kontroly vysledovateľnosti je: i) identifikovať všetkých zainteresovaných prevádzkovateľov, ii) overiť ich certifikáciu pre ekologickú poľnohospodársku výrobu a iii) ak došlo k porušeniu pravidiel, vysledovať produkt späť k zdroju a izolovať problém, čím sa zabráni tomu, aby sa dotknuté výrobky dostali k spotrebiteľom.

83. V osobitnej správe č. 9/2012 sme podali správu o audite vysledovateľnosti vzorky produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby. Dospeli sme k záveru, že príslušné orgány v členských štátoch mali ťažkosti zabezpečiť vysledovateľnosť produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby na území spadajúcom pod ich správu a že vysledovať výrobky prekračujúce hranice bolo ešte zložitejšie. Odporučili sme posilniť kontroly, aby sa zabezpečilo, že prevádzkovatelia spĺňajú regulačné požiadavky týkajúce sa vysledovateľnosti, a tiež, aby Komisia objasnila úlohy a zodpovednosti jednotlivých aktérov (pozri tiež **prílohu**).

Vysledovateľnosť v rámci EÚ sa zlepšila, ale nebolo možné vysledovať všetkých výrobcov

84. Komisia podnikla kroky k realizácii nášho odporúčania. Doplnila modul týkajúci sa dovozu ekologických výrobkov v online nástroji na monitorovanie dovozu potravín a krmív nazývaného TRACES (*TRAdE Control and Expert System* – Obchodný kontrolný a expertný systém Komisie)⁶⁴. Od októbra 2017 musia inšpekčné organizácie ku každej zásielke dovážaných produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby vydávať elektronické certifikáty o inšpekcii. Modul TRACES-COI bol zavedený s cieľom zlepšiť vysledovateľnosť produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby a poskytnúť oveľa komplexnejšie štatistické údaje o dovoze ekologických výrobkov.

85. V rámci svojich auditov v členských štátoch Komisia (GR SANTE) vyžaduje, aby príslušné orgány vykonali test vysledovateľnosti dvoch produktov ekologickej poľnohospodárskej

⁶⁴ TRACES bol zriadený na základe rozhodnutia Komisie 2004/292/ES podľa smernice Rady 90/425/EHS.

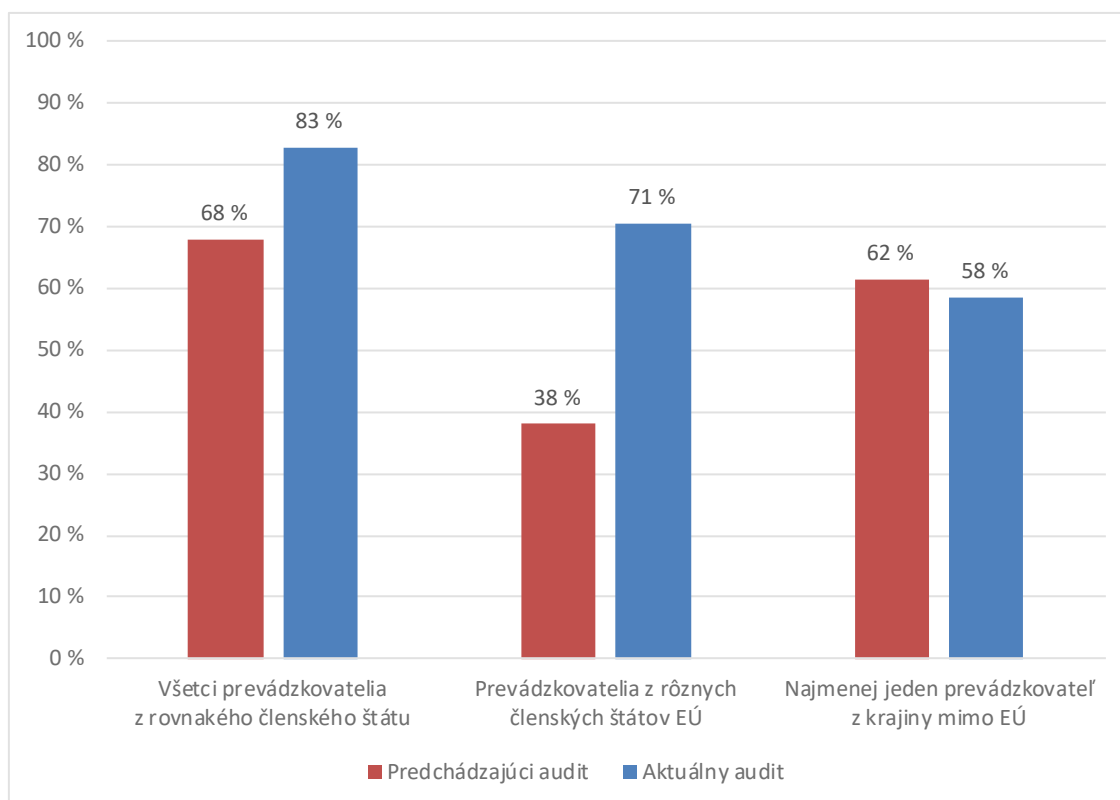
výroby (vybraných audítorským tímom Komisie). Ak ide o zložky pochádzajúce z krajín mimo EÚ, tento test pokrýva len pohyby produktov po vstupe do EÚ.

86. V rámci nášho auditu sme vybrali 105 výrobkov a požiadali príslušné orgány v 18 členských štátoch a Komisiu, aby:

- i) vysledovali tieto produkty späť až k výrobcovi (i za hranice EÚ, ak je to potrebné);
- ii) poskytli všetkým zúčastneným prevádzkovateľom ekologický certifikát platný v čase manipulácie s výrobkom/výroby/spracovania výrobku.

87. Výsledky postupu vysledovateľnosti boli lepšie ako pri teste, ktorý sme vykonali na účely našej správy z roku 2012 a ktorý sa týkal výrobkov pochádzajúcich z EÚ (pozri **ilustráciu 5**), a v prípade dovážaných výrobkov boli stabilné. Napriek tomu mnohé výrobky nebolo možné spätne vysledovať až k poľnohospodárskemu výrobcovi.

Ilustrácia 5 – Percentuálny podiel výrobkov, pri ktorých boli požadované informácie o vysledovateľnosti úplné



Zdroj: EDA.

88. Kontroly výsledovateľnosti sú niekedy zložité a zdĺhavé z rôznych dôvodov, ako napríklad:

- i) zložitosť dodávateľského reťazca;
- ii) problémy pri posudzovaní pravdivosti ekologických certifikátov s využitím rôznych databáz v rámci EÚ, ktoré nie sú harmonizované z hľadiska obsahu, a nie sú praktické, ak nie je známa inšpekčná organizácia prevádzkovateľa;
- iii) nedostatočná koordinácia medzi určitými príslušnými orgánmi v členských štátoch.

Výsledovanie niektorých výrobkov z našej vzorky trvalo viac ako tri mesiace. Dlhý čas potrebný na výsledovanie produktov má negatívny dosah na schopnosť konať v prípade nedodržiavania pravidiel a zabrániť tomu, aby sa dotknuté výrobky dostali k spotrebiteľom.

Náš test výsledovateľnosti odhalil problémy s označovaním a certifikátmi

89. Výsledkom postupu výsledovateľnosti bolo množstvo ďalších zistení, ktoré spochybňujú spoľahlivosť systému kontroly, ako napríklad:

- chybné uvedenie pôvodu výrobku na ekologickej značke (pozri **rámček 7**),
- neúplná inšpekčná správa inšpekčnej organizácie, ktorá poskytuje málo uistenia, pokiaľ ide o veľký počet výrobných a spracovateľských jednotiek v rôznych tretích krajinách (pozri **rámček 8**).

Rámček 7 – Príklady nesprávne uvedeného pôvodu na ekologických značkách

Na ekologickej značke dvoch výrobkov sa uvádzali nesprávne informácie o pôvode výrobku:

- pita chlieb bol nesprávne označený ako „poľnohospodárska výroba EÚ“, hoci hlavná zložka výrobku (pšenica) pochádzala z Moldavska, Ukrajiny a Kazachstanu.
- jahodový džem bol nesprávne označený ako „ poľnohospodárska výroba EÚ/mimo EÚ“, hoci jeho poľnohospodárske zložky boli všetky dovezené z krajín mimo EÚ (jahody z Maroka a cukor z Brazílie).

Rámček 8 – Príklad neúplnej inšpekčnej správy, ktorá poskytuje málo uistenia, pokiaľ ide o veľký počet prevádzkovateľov v rôznych krajinách

V prípade jedného produktu, pri ktorom sa vykonával test výsledovateľnosti, zahŕňal certifikát hlavného prevádzkovateľa v Turecku 10 výrobných jednotiek a 15 spracovateľských jednotiek v Turecku, Etiópii, Kirgizsku, Kazachstane a na Ukrajine.

Požiadali sme o poslednú inšpekčnú správu, na základe ktorej inšpekčná organizácia certifikovala hlavného prevádzkovateľa a všetky jeho zariadenia. Z našej analýzy vyplynulo, že v tejto osemstránkovej správe chýbali základné informácie, ako dátumy návštev jednotlivých zariadení, informácie o povahe skutočných kontrol vykonaných v každom z týchto zariadení. Máme teda len malú istotu, že všetky výrobné a spracovateľské jednotky boli riadne skontrolované.

ZÁVERY A ODPORÚČANIA

90. Systém kontroly produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby je stanovený v nariadeniach EÚ. Jeho cieľom je spotrebiteľov uistiť, že keď nakupujú produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby, sú uplatňované pravidlá EÚ alebo iné rovnocenné pravidlá vo všetkých fázach dodávateľského reťazca. Malo by to tak byť, či už sa produkt vyrába v EÚ, alebo pochádza z dovozu. Zistili sme, že systém kontroly sa od nášho predchádzajúceho auditu zlepšil a že naše odporúčania boli vo všeobecnosti prijaté (pozri **prílohu**), ale niektoré výzvy zostávajú.

91. V prípade produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby v EÚ (veľkej časti spotreby EÚ) Komisia aj členské štáty vyriešili mnohé nedostatky uvedené v našej predchádzajúcej správe.

92. Po vydaní našej správy z roku 2012 Komisia obnovila svoje návštevy v členských štátoch a väčšinu z nich už navštívila. Zistili sme, že táto práca sa riadne vykonáva a následne kontroluje. Komisia v rámci svojich auditov zistila niekoľko nedostatkov a od členských štátov požadovala nápravné opatrenia. Okrem týchto auditov Komisia prijala iniciatívy v oblasti koordinácie a školení a často sa s členskými štátmi stretávala, aby s nimi prediskutovala následnú kontrolu nezrovnalostí a obvinení z podvodov (**body 31 až 35**).

93. Príslušné orgány členských štátov, ktoré sme kontrolovali, prijali opatrenia na zlepšenie svojich systémov kontroly. Šesť členských štátov, ktoré sme následne kontrolovali, napravilo väčšinu nedostatkov zistených pri poslednom audite prostredníctvom zmien v právnom rámci, lepšej koordinácie s akreditačnými orgánmi a lepších usmernení pre dohľad nad inšpekčnými organizáciami (**bod 38**). Osem členských štátov, ktoré sme preverovali, má teraz katalóg týkajúci sa typov nedodržovania pravidiel a príslušných opatrení na presadzovanie pravidiel (vrátane sankcií), ktoré majú uplatňovať inšpekčné organizácie (**bod 44**). Predsa len sme opäť zistili niekoľko nedostatkov týkajúcich sa našich predchádzajúcich zistení (**body 40 a 41**). Takisto sme zistili, že využívanie opatrení na presadzovanie pravidiel v rámci EÚ zatiaľ nebolo harmonizované a podávanie správ v členských štátoch bolo niekedy pomalé a neúplné (**body 43, 45 a 49**).

Odporúčanie 1 – Vyriešiť zostávajúce nedostatky v kontrolných systémoch a správach členských štátov

Komisia by mala:

- a) vykonať následnú kontrolu zostávajúcich nedostatkov, ktoré sme identifikovali v systémoch kontroly členských štátov;
- b) pracovať na lepšej harmonizácii vymedzenia nezrovnalostí a porušenia predpisov a príslušných opatrení na presadzovanie predpisov prostredníctvom diskusií s členskými štátmi a prijatím vykonávacích aktov;
- c) poskytnúť príslušným orgánom pokyny, aby mohli zlepšiť svoje správy, napríklad riešením informačných medzier vo svojich výročných správach.

Cieľový dátum vykonania: 2020.

94. Menšia časť ekologických potravín, ktoré sa konzumujú v EÚ, pochádza z dovozu. Rovnocenné inšpekčné organizácie certifikujú viac ako 80 % produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby dovážaných do EÚ. Zvyšok sa dováža z rovnocenných tretích krajín. Audity Komisie od roku 2012 sa týkali väčšiny rovnocenných tretích krajín (**bod 62**). Komisia takisto začala navštevovať rovnocenné inšpekčné organizácie a preskúmala ich činnosti na mieste v tretích krajinách. Tieto kontroly zatiaľ zahŕňali systémy platné pre približne tretinu dovozov certifikovaných rovnocennými inšpekčnými organizáciami (**body 57 a 58**). Dohľad nad rovnocennými inšpekčnými organizáciami je pre Komisiu náročný, pretože je príslušným orgánom, a nemôže sa spoliehať na prácu iného príslušného orgánu, ako je to v prípade členských štátov EÚ alebo rovnocenných tretích krajín. Keď Komisia zistí nedostatky, ich vyriešenie v rôznych inšpekčných organizáciách pôsobiacich v tej istej krajine môže trvať dosť dlho (**bod 60**).

95. Okrem následných opatrení v nadväznosti na svoje audity Komisia systematicky analyzuje prijaté výročné správy rovnocenných inšpekčných organizácií a rovnocenných tretích krajín. Komisia však často mešká pri vykonávaní tohto posúdenia (**bod 69**). Zistili sme, že Komisia vychádza zo správ akreditačných orgánov, ale neexistujú žiadne formálne dohody

o spolupráci, ktoré by stanovovali podmienky pre pravidelnú výmenu informácií alebo umožnili Komisii koordinovať dohľad s akreditačnými orgánmi (**bod 70**). Videli sme, že Komisia práve začala skúmať možné synergie pre dohľad nad dovozom ekologických výrobkov s príslušnými orgánmi iných významných dovozných trhov (Spojené štáty, Kanada, Čile, Švajčiarsko, Japonsko a Južná Kórea) (**bod 71**).

96. Pokiaľ ide o kontrolný systém dovozu, presadzovanie zo strany Komisie môže byť zložitý a zdĺhavý proces, ale boli zavedené nové pravidlá na rýchlejšie a účinnejšie presadzovanie. Komisia bude schopná prijímať okamžite uplatniteľné vykonávacie akty rušiace uznanie rovnocennej inšpekčnej organizácie (**bod 72**). Pokiaľ ide o rovnocenné tretie krajiny, budúce obchodné dohody by mohli podobne ako v prípade obchodnej dohody s Čile zahŕňať mechanizmy na komunikáciu a overovanie a na riešenie sporov (**bod 74**).

97. Členské štáty sú zodpovedné aj za vykonávanie kontrol dovážaných produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby a prostredníctvom dohľadu nad inšpekčnými organizáciami overujú, či sú postupy a kontroly, ktoré vykonávajú dovozcovia, primerané. Zistili sme nedostatky pri kontrolách dovezených zásielok, ako aj to, že kontroly dovozcov vykonané inšpekčnými organizáciami sú stále neúplné (**bod 75 až 80**).

Odporúčanie 2 – Zlepšiť dohľad nad dovozom prostredníctvom lepšej spolupráce

Komisia by mala:

- a) zlepšiť svoj dohľad nad rovnocennými inšpekčnými organizáciami, vrátane posilnenia spolupráce s akreditačnými orgánmi a príslušnými orgánmi iných významných dovozných trhov;
- b) promptne posudzovať výročné správy rovnocenných inšpekčných organizácií a rovnocenných tretích krajín;
- c) vydať členským štátom pokyny, ako vykonávať osobitné kontroly dohľadu inšpekčných organizácií nad dovozcami a dovážaných produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby.

Cieľový dátum vykonania: 2020.

98. Opäť sme vykonali test vysledovateľnosti, aby sme overili, či je možné produkty ekologickej poľnohospodárskej výroby spätne vysledovať k poľnohospodárskemu výrobcovi a či ekologický stav produktu je možné preukázať certifikátom v každej fáze dodávateľského reťazca. Z výsledkov vyplýva, že v porovnaní s predchádzajúcim auditom došlo k zlepšeniu, a to najmä v EÚ. Napriek tomu nie všetky výrobky sa dali spätne vysledovať až k poľnohospodárskemu výrobcovi (**body 86 a 87**). Zistili sme, že väčšina inšpekčných organizácií v EÚ má v súčasnosti online databázu ekologických certifikátov pre všetkých svojich prevádzkovateľov. Tieto databázy však nie sú harmonizované z hľadiska obsahu a nie sú praktické, ak nie je známa inšpekčná organizácia prevádzkovateľa (**bod 88**). Vysledovateľnosť dovážaných výrobkov by mohla zlepšiť dostupnosť online databáz pre prevádzkovateľov mimo EÚ.

Odporúčanie 3 – Vykonávať úplnejšie kontroly vysledovateľnosti

Komisia by mala:

- a) vykonávať testy vysledovateľnosti, ktoré presahujú hranice EÚ, vo svojich činnostiach dohľadu nad dovážanými výrobkami a využívať výsledky na lepšie zacielenie auditov alebo *ad hoc* kontrol týkajúcich sa inšpekčných organizácií a kontrol v tretích krajinách;
- b) spolu s príslušnými orgánmi analyzovať výsledky ich testov vysledovateľnosti s cieľom identifikovať nedostatky a prípadné nápravné opatrenia;
- c) zlepšiť cezhraničnú dostupnosť údajov o ekologických certifikátoch a požadovať, aby inšpekčné organizácie v tretích krajinách uvádzali zoznamy svojich certifikátov na internete.

Cieľové dátumy vykonania: a) a b) 2020, c) 2024.

Túto správu prijala komora I, ktorej predsedá Nikolaos MILIONIS, člen Dvora audítorov, v Luxemburgu na svojom zasadnutí dňa 13. februára 2019.

Za Dvor audítorov

Klaus-Heiner LEHNE

predseda

Hodnotenie miery plnenia odporúčaní uvedených v osobitnej správe č. 9/2012

Odporúčanie osobitnej správy č. 9/2012	Aktuálne posúdenie	Pripomienky
1 Príslušné orgány by mali posilniť svoju úlohu dohľadu nad inšpekčnými organizáciami uplatnením primeraných zdokumentovaných postupov schvaľovania a dohľadu nad inšpekčnými organizáciami, presadzovaním harmonizácie definovania porušenia predpisov, nezrovnalostí a príslušných sankcií a prostredníctvom presadzovania zistených osvedčených postupov.	Vykonané vo väčšine ohľadov	Jasné zlepšenie, ale pretrvávajúce nedostatky v členských štátoch
2 Členské štáty by mali zabezpečiť priamy tok všetkých relevantných informácií o porušení predpisov a nezrovnalostiach od inšpekčných organizácií k platobným agentúram a naopak; a Komisia by mala spresniť formu a načasovanie oznámení o porušení pravidiel a nezrovnalostiach, zaviesť vhodné opatrenia na zabezpečenie toho, aby členské štáty dodržiavali svoje povinnosti vo veci podávania správ, a revidovať informačný systém určený na oznamovanie porušení predpisov a nezrovnalostí a posúdiť začlenenie oznámení, ktoré majú vplyv na tretie krajiny.	Vykonané vo väčšine ohľadov Vykonané vo väčšine ohľadov	Jasné zlepšenie, ale pretrvávajúce nedostatky v členských štátoch Jasné zlepšenie, ale nedostatky týkajúce sa oznamovacích povinností pretrvávajú
3 Mali by sa posilniť kontroly s cieľom zabezpečiť, aby prevádzkovatelia plnili regulačné požiadavky týkajúce sa výsledovateľnosti. V tejto súvislosti by Komisia mala objasniť úlohy a povinnosti jednotlivých aktérov	Vykonané v niektorých ohľadoch Vykonané v niektorých ohľadoch	Zlepšenie, ale príliš veľa výrobkov ešte nie je možné vysledovať Čiastočne splnené (v prípade výrobkov dovážaných z tretích krajín) prostredníctvom TRACES
4 Komisia by mala posilniť monitorovanie systémov kontroly členských štátov prostredníctvom vykonávania auditov a získania a využívania potrebných údajov a informácií.	Vykonané vo väčšine ohľadov	Získavanie a využívanie informácií vo výročných správach je potrebné zlepšiť.
5 Komisia by mala zabezpečiť primeraný dohľad nad krajinami zaradenými do zoznamu krajín uznaných za rovnocenné pre ekologickú poľnohospodársku výrobu a včas posúdiť žiadosti tretích krajín, ktoré žiadajú o zaradenie do tohto zoznamu.	Vykonané vo väčšine ohľadov	Neskoré posúdenie výročných správ a veľmi málo výročných schôdzí.
6 Kým bude fungovať režim dovozných povolení, členské štáty by mali zabezpečiť jeho správne uplatňovanie. Príslušné orgány v členských štátoch by mali posilniť kontroly vykonávané v inšpekčných organizáciách oprávnených vydávať certifikáty o inšpekcii.	Už nie je relevantné	

ODPOVEDE KOMISIE NA OSOBITNÚ SPRÁVU EURÓPSKEHO DVORA AUDÍTOROV „SYSTEM KONTROLY PRODUKTOV EKOLOGICKEJ POĽNOHOSPODÁRSKEJ VÝROBY SA ZLEPŠIL, NIEKTORÉ VÝZVY VŠAK ZOSTÁVAJÚ“

ZHRNUTIE

II. Pokiaľ ide o odporúčania, ktoré Európsky dvor audítorov vydal v osobitnej správe č. 9/2012, Komisia sa domnieva, že tieto odporúčania boli vykonané. Predovšetkým sa prijali opatrenia na zlepšenie právneho rámca a členským štátom boli pripomenuté ich právne záväzky. Okrem toho Komisia zaviedla elektronické certifikáty o inšpekcii v rámci systému TRACES, ktoré výrazne zlepšili výsledovateľnosť výrobkov dovážaných z tretích krajín.

VII. Komisia tieto odporúčania prijíma.

ÚVOD

14. Komisia využíva rôzne prostriedky na výkon dohľadu nad činnosťami rovnocenných inšpekčných organizácií v tretích krajinách. Okrem toho Komisia predkladá ad hoc žiadosti o informácie napr. na účely preukázania výsledovateľnosti zásielky alebo výrobku.

ZISTENIA

41.

Druhá zarážka: V súvislosti s dôkazom o prístupe založenom na riziku by inšpekčné organizácie mali uplatňovať výber vzoriek na základe rizika, no v prípadoch, keď existuje podozrenie o použití nepovoleného výrobku, sa okrem takéhoto výberu vzoriek na základe rizika musí vykonať aj analýza vzoriek a laboratórna analýza.

43. Komisia začala proces harmonizácie národného katalógu opatrení na zasadnutí Výboru pre ekologickú výrobu, ktoré sa konalo 6. júna 2018.

Rámec pozostáva z týchto krokov:

- i) vybrať niekoľko najčastejšie sa vyskytujúcich/závažných prípadov nedodržovania pravidiel;
- ii) vytvoriť vzorový dokument s piatimi stĺpcami (t. j. odkaz na právny predpis, klasifikácia nedodržania pravidiel, typ opatrenia, administratívny proces a nadväzná opatrenia);
- iii) požiadať členské štáty o vyplnenie vzorového dokumentu na základe ich súčasného národného katalógu opatrení;
- iv) vykonať analýzu vyplnených vzorových dokumentov – vyvodiť závery zo zmien;
- v) navrhnúť usmernenia týkajúce sa spôsobu vytvorenia národného katalógu opatrení.

Rámček 1 – Oznamovanie je niekedy pomalé a neúplné

Pokiaľ ide o komunikáciu prostredníctvom systému OFIS: Komisia identifikovala problém včasnosti oznámení v systéme OFIS a vyzvala členské štáty, aby v tejto oblasti vykonali opatrenia. Okrem toho počas auditov v členských štátoch Komisia na základe náhodných vzoriek zo spisov o prípadoch nedodržovania pravidiel kontroluje, či:

- i) inšpekčná organizácia nahlasuje prípady nedodržania pravidiel príslušnému orgánu včas a
- ii) príslušný orgán vykonal oznámenie v systéme OFIS.

V prípade nedostatkov vydáva odporúčania členským štátom, ktoré musia prijať opatrenia.

Pokiaľ ide o „predkladanie výročných správ Komisii“: Komisia uskutočnila niekoľko iniciatív na dosiahnutie zlepšenia jednak v súvislosti s včasným predkladaním výročných správ, ako aj s ich

obsahom. Komisia túto záležitosť prerokovala s členskými štátmi v rámci Výboru pre ekologickú výrobu a zaslala upomienky o oneskorených predloženiach výročných správ. Komisia vykonala revíziu „kontrolného zoznamu na hodnotenie výročných správ“ na účely objasnenia a zlepšenia situácie v oblasti predkladania správ členskými štátmi s cieľom pomôcť im pri vypracúvaní svojich výročných správ a zabezpečiť, aby tieto správy obsahovali požadované a relevantné údaje o ekologickej poľnohospodárskej výrobe.

Komisia očakáva, že sa táto otázka vyrieši prijatím vykonávacieho aktu podľa článku 25 písm. a) nariadenia (EÚ) 2017/625 o úradných kontrolách.

Rámček 2 – Nízka frekvencia auditov Komisie

V roku 2019 Komisia uskutoční audit u ďalšej inšpekčnej organizácie, ktorá pôsobí v Dominikánskej republike, a to presne z toho dôvodu, že táto krajina je jedným z najväčších vývozcov produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby do EÚ.

59. Na základe odporúčaní v otázkach bezpečnosti sa plánované návštevy Komisie museli v niektorých krajinách zrušiť alebo odložiť. V takýchto prípadoch Komisia disponuje inými prostriedkami dohľadu, ktorými môže získať istotu v súvislosti s úrovňou výkonnosti inšpekčných organizácií: kontrolou spisov v kancelárii inšpekčnej organizácie, overením kontrol zo strany inšpektorov inšpekčných organizácií v inej krajine, opatreniami v priamej nadväznosti na nezrovnalosti spolu s inšpekčnými organizáciami, a prostredníctvom výročných správ.

Rámček 3 – Ťažkosti pri riešení systémových nedostatkov prostredníctvom auditov inšpekčných organizácií

Komisia sa spolu s členskými štátmi dohodla na zavedení nových „usmernení o dodatočných úradných kontrolách produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby pochádzajúcich z Číny“. Tento dokument sa uplatňuje od 1. januára 2019 a od členských štátov vyžaduje, aby v prípade súboru vymedzených produktov vykonávali kontroly a overovania pri všetkých zásielkach z Číny.

Členské štáty a Komisia považovali tieto usmernenia za nevyhnutné vzhľadom na rastúci počet nezrovnalostí oznámených v systéme OFIS v súvislosti s určitým druhom výrobkov dovážaných z Číny.

61. Podľa nového nariadenia o ekologickej poľnohospodárskej výrobe budú ekologické normy a systémy kontroly inšpekčných organizácií musieť byť v súlade s pravidlami EÚ. Ako zdôraznil EDA, týmto prístupom sa do istej miery ušetrí čas, pretože posudzovanie noriem už nebude potrebné. Nemenia sa však žiadne iné časti posudzovania, monitorovania a dohľadu.

67. Komisia nepretržite monitoruje oznámenia v rámci systému OFIS a kontaktuje štátne inšpekčné organizácie rovnocenných tretích krajín v prípade opakovaných oneskorených odpovedí alebo v súvislosti s konkrétnymi problémami.

Okrem toho Komisia pravidelne predkladá na pôde Výboru pre ekologickú výrobu prípady oznámení a diskutuje o nich členskými štátmi.

70. Komisia považuje dohľad nad akreditačnými orgánmi za základný kameň systému kontroly.

Treba poznamenať, že nariadenie o ekologickej poľnohospodárskej výrobe neobsahuje žiadne právne ustanovenie, ktoré by stanovovalo rámec vzťahov medzi Komisiou a akreditačnými orgánmi, ktoré vykonávajú činnosť na základe súkromnej zmluvy s inšpekčnými organizáciami.

Komisia a akreditačné orgány aktívne spolupracujú (napr. formou špecifických workshopov a ad hoc stretnutí) a okrem toho sa korešpondencia medzi Komisiou a príslušnými inšpekčnými organizáciami zasiela v kópii aj akreditačným orgánom.

Hlavným účelom stretnutí s akreditačnými orgánmi je výmena informácií o výzvach, ktorým Komisia čelí v súvislosti s dohľadom nad inšpekčnými organizáciami uznanými na účely rovnocennosti a certifikovania produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby z tretích krajín, a získanie ich názorov, pokiaľ ide o prevádzkové ťažkosti v súvislosti s vykonávaním nariadenia o ekologickej poľnohospodárskej výrobe.

72. Komisia sa zameriava a bude sa naďalej zameriavať na minimalizáciu oneskorení medzi rozhodnutím o dočasnom pozastavení zápisu v zozname resp. vyradení zo zoznamu podľa príslušnej prílohy IV k nariadeniu (ES) č. 1235/2008 a dátumom jeho skutočného nadobudnutia účinnosti.

77. Komisia zapracovala do revidovaného kontrolného zoznamu na hodnotenie výročných správ pole na účely dodatočných kontrol dovozu a vykoná nadväzné opatrenia v súvislosti s kvalitou a presnosťou údajov získaných k tejto téme.

ZÁVERY A ODPORÚČANIA

Odporúčanie 1 – Riešiť zostávajúce nedostatky v systémoch kontroly a podávaní správ členských štátov

a) Komisia toto odporúčanie prijíma.

Komisia má zavedené systematické postupy na účely opatrení nadväzujúcich na odporúčania z auditov vykonaných jej Generálnym riaditeľstvom pre zdravie a bezpečnosť potravín. V reakcii na odporúčania z auditu sa od členských štátov vyžaduje, aby predložili akčné plány na riešenie nedostatkov v príslušných vnútroštátnych systémoch kontroly a poskytli dôkazy o ich vykonávaní. Zostávajúce nedostatky zistené Európskym dvorom audítorov sa zohľadnia v rámci tohto procesu alebo sa budú riešiť v rámci cielených opatrení (bilaterálna diskusia, školenia).

b) Komisia toto odporúčanie prijíma.

Komisia bude pokračovať v diskusii, ktorá už prebieha s členskými štátmi v súvislosti s ďalšou harmonizáciou opatrení, a vydá usmernenia týkajúce sa vypracovania národných katalógov opatrení tak, aby mohli byť prediskutované a schválené.

V novom nariadení o ekologickej poľnohospodárskej výrobe, ktoré sa začne uplatňovať v roku 2021, sa predpokladá prijatie vykonávacieho aktu, ktorým sa stanoví jednotná úprava prípadov, keď príslušné orgány budú musieť prijať opatrenia vo vzťahu k podozreniam z nedodržiavania pravidiel alebo k preukázanému nedodržiavaniu pravidiel. Vykonávacie nariadenie sa nezačne uplatňovať pred rokom 2021.

c) Komisia toto odporúčanie prijíma.

Komisia pripraví konkrétny obsah kapitoly o ekologickej poľnohospodárskej výrobe vo výročných správach, ktoré sú predmetom diskusie, na účely článku 25 písm. a) nariadenia (EÚ) 2017/625 o úradných kontrolách.

Prostredníctvom jednoznačného a spoločného vzorového dokumentu možno zabezpečiť výrazné zlepšenie, pričom výmena osvedčených postupov môže byť nástrojom na dosiahnutie takéhoto zlepšenia.

95. Komisia považuje dohľad nad akreditačnými orgánmi za základný kameň systému kontroly.

Treba poznamenať, že nariadenie o ekologickej poľnohospodárskej výrobe neobsahuje žiadne právne ustanovenie, ktoré by stanovovalo rámec vzťahov medzi Komisiou a akreditačnými orgánmi, ktoré vykonávajú činnosť na základe súkromnej zmluvy s inšpekčnými organizáciami.

Medzi Komisiou a akreditačnými orgánmi sa zaviedla aktívna spolupráca (napr. špecifické workshopy, zasielanie korešpondencie medzi Komisiou a príslušnými inšpekčnými organizáciami v kópii akreditačným orgánom, ako aj ad hoc stretnutia).

Odporúčanie 2 – Zlepšiť dohľad nad dovozom prostredníctvom lepšej spolupráce

a) Komisia toto odporúčanie prijíma.

Komisia okrem svojich výročných stretnutí s akreditačnými orgánmi plánuje:

- posúdiť zákonné spôsoby posilnenia spolupráce s akreditačnými orgánmi;
- podporovať spoluprácu v kontexte viacstranných diskusií s cieľom preskúmať synergie pri riešení spoločných rizík a výziev.

b) Komisia toto odporúčanie prijíma.

c) Komisia toto odporúčanie prijíma.

Komisia má v úmysle objasniť právne ustanovenia týkajúce sa kontroly dovážaných výrobkov, a to najmä v kontexte nového nariadenia o ekologickej poľnohospodárskej výrobe, a pokračovať v príprave usmerňovacích dokumentov o dovoze produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby z vybraných tretích krajín do EÚ. Tým sa harmonizuje prístup medzi členskými štátmi. Vykonávacie nariadenie sa nezačne uplatňovať pred rokom 2021.

Odporúčanie 3 – Vykonávať úplnejšie kontroly výsledovateľnosti

a) Komisia toto odporúčanie prijíma.

Nad rámec prebiehajúcich ad hoc testov výsledovateľnosti v prípade podozrivých zásielok Komisia plánuje vykonávať každý rok viacero testov výsledovateľnosti.

b) Komisia toto odporúčanie prijíma.

Komisia má v úmysle vyzvať členské štáty, aby delegátom Výboru pre ekologickú výrobu predložili výsledky svojich kontrol výsledovateľnosti spolu s analýzou zistených problémov a opatrení na presadzovanie súladu s pravidlami.

c) Komisia toto odporúčanie prijíma.

Komisia plánuje vytvoriť spôsob, ktorým sa elektronické osvedčovanie pre vnútorný trh integruje do budúceho systému riadenia informácií pre úradné kontroly, aby sa v prvom rade zlepšila cezhraničná dostupnosť údajov o ekologických certifikátoch.

Komisia následne vykoná potrebné kroky v záujme rozšírenia tohto systému na tretie krajiny najmä v súvislosti dodržiavaním pravidiel EÚ, ktoré sa do roku 2024 stanú povinnými.

TÍM EDA

V osobitných správach EDA sa predkladajú výsledky jeho auditov, ktoré sa týkajú politik a programov EÚ alebo tém riadenia súvisiacich s konkrétnymi rozpočtovými oblasťami. Dvor audítorov vyberá a navrhuje tieto audítorské úlohy tak, aby mali maximálny dosah, pričom sa zohľadňujú riziká pre výkonnosť či zhodu, výška súvisiacich príjmov alebo výdavkov, budúci vývoj a politický a verejný záujem.

Túto správu prijala audítorská komora I, ktorej predsedá člen Dvora audítorov Nikolaos Milionis a ktorá sa špecializuje na udržateľné využívanie prírodných zdrojov. Audit viedol člen EDA Nikolaos Milionis, podporu mu poskytla bývalá vedúca kabinetu Ioulia Papatheodorou, súčasný vedúci kabinetu Kristian Sniter a ataše kabinetu Matteo Tartaggia, hlavný manažér Michael Bain, vedúca úlohy Els Brems, audítorky Blanka Happach, Greta Kapustaite a Radostina Simeonova. Jazykovú podporu poskytla Miroslava Chakalova-Siddy, Marek Říha a Fiona Urquhart.



Zľava doprava: Michael Bain, Blanka Happach, Nikolaos Milionis, Matteo Tartaggia, Greta Kapustaite, Kristian Sniter.

Udalosť	Dátum
Schválenie memoranda o plánovaní auditu/začiatok auditu	29.11.2017
Oficiálne zaslanie návrhu správy Komisii (alebo inému kontrolovanému subjektu)	3.1.2018
Schválenie konečnej správy po námietkovom konaní	13.2.2019
Prijatie oficiálnych odpovedí Komisie (alebo iného kontrolovaného subjektu) vo všetkých jazykoch	8.3.2019

PDF ISBN 978-92-847-1752-1

doi:10.2865/7828

QJ-AB-19-002-SK-N

HTML ISBN 978-92-847-1734-7

doi:10.2865/109792

QJ-AB-19-002-SK-Q

EÚ má od roku 1991 systém kontroly upravujúci výrobu, spracovanie, distribúciu a dovoz produktov ekologickej poľnohospodárskej výroby. Jeho cieľom je spotrebiteľov uistiť, že vo všetkých fázach dodávateľského reťazca sú uplatňované ekologické pravidlá. V posledných rokoch zaznamenalo odvetvie ekologickej poľnohospodárskej výroby v EÚ rýchly rozvoj. Pri následnej kontrole plnenia odporúčaní uvedených v osobitnej správe č. 9/2012 uverejnenej v júni 2012 sme zistili, že systém kontroly sa zlepšil. Naše odporúčania boli vo všeobecnosti vykonané, no niektoré problémy zostali. Vydávame odporúčania na riešenie zostávajúcich nedostatkov, ktoré sme zistili v členských štátoch v súvislosti s výrobkami EÚ, na zlepšenie dohľadu nad prichádzajúcimi produktmi ekologickej poľnohospodárskej výroby prostredníctvom lepšej spolupráce, ako aj na vykonávanie úplnejších kontrol výsledovateľnosti.



EURÓPSKY
DVOR
AUDÍTOROV



Úrad pre publikácie

EURÓPSKY DVOR AUDÍTOROV
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxemburg
LUXEMBURSKO

Tel. +352 4398-1

Otázky: eca.europa.eu/sk/Pages/ContactForm.aspx
Webová stránka: eca.europa.eu
Twitter: @EUAuditors

©Európska únia, 2019.

V prípade použitia či šírenia fotografií a iných materiálov, na ktoré sa nevzťahujú autorské práva Európskej únie, je potrebné žiadať povolenie priamo od držiteľov autorských práv.